

Evropski teden mladih 2008

Osrednji nacionalni dogodek
5. in 6. november, Brdo pri Kranju

BODI PRIHODNOST.
BODI EVROPA.

VEČ DIALOGA

VEČ ZDRAVJA

VEČ NARAVE

VEČ MLADIH

VEČ UČENJA

VEČ
ODLOČANJA

VEČ
SAMOSTOJNOSTI

BODI PRIHODNOST.
BODI EVROPA.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

316.346.32-053.6(082)

EVROPSKI teden mladih (2008 ; Brdo pri Kranju)

Bodi prihodnost, bodi Evropa / Evropski teden mladih 2008, 5. in
6. november, Brdo pri Kranju ; [zbrali in uredili Matej Cepin,
Primož Ferjančič, Barbara Zupan ; fotografije arhiv Movit NA
Mladina, Shutterstock Images]. - Ljubljana : Movit NA Mladina, 2009

ISBN 978-961-92267-5-9
1. Gl. stv. nasl. 2. Cepin, Matej
245151744

Kazalo

Uvod

- 4 Potrebna je ustvarjalnost mladih
- 5 Evropski teden mladih namenjen pogledu v prihodnost
- 6 Novi okviri sodelovanja
- 7 Mladinski svet Slovenije pozdravlja ugotovitve mladih

Evropski glas mladih

- 8 Strukturirani dialog o bodočih izzivih za mlade
- 9 Evropski teden mladih kot sklepno dejanje pestrega strukturiranega dialoga v letu 2008
- 12 Več samostojnosti: Avtonomija mladih
- 15 Več mladih: Demografski izzivi
- 17 Več odločanja: Zagotavljanje aktivne participacije mladih
- 19 Več dialoga: Izzivi migracij in medkulturni dialog
- 21 Več zdravja: Zdravje in zdrav način življenja
- 23 Več narave: Okoljske spremembe in vloga mladih
- 26 Več učenja: Neformalno in priložnostno učenje mladih ob boku formalnega

Odzivi politične in strokovne javnosti na javni tribuni "izzivi prihodnosti"

- 28 Ključen je dialog
- 30 Mladi v dinamičnem času
- 31 Preiti je treba od besed k dejanjem
- 32 Mladi med priložnostmi in možnostmi
- 33 Mlade želimo za sogovornike
- 34 Vabim k razmisleku o mladih
- 35 Razmišljanje mladih je izredno zrelo
- 36 Mladi in stanovanjska problematika
- 38 Mladi in podnebne spremembe
- 39 Zdravje visoko na vrednostnih lestvicah mladih

40 Program dogodka

- 42 Seznam prijavljenih udeležencev

Potrebna je ustvarjalnost mladih

BODI PRIHODNOST.
BODI EVROPA.

Lepo pozdravljeni! Letošnji četrti evropski teden mladih poteka v posebno zanimivem času. Evropa je danes bolj kot kdaj koli prej del globalnega sveta. Vse rešitve, ki zadevajo Evropo, so tesno povezane z globalnimi rešitvami. Pri čemer je prav, da vse to spoznavamo, da se o tem pogovarjamo in da rešitve tudi poiščemo. Mladi ljudje imamo in imate veliko razlogov za razmišljanje o vsem tem, kajti mlado generacijo te sedanje težave in prihodnje rešitve najbolj zadevajo in od mladih ljudi se bo največ rešitev tudi iskalo. Pri tem pomaga dejstvo, da je mlada generacija danes ena od srečnejših generacij. Omogočena sta ji bila kakovostno šolanje in tudi pot do vseživljenjskega učenja. Sedaj gre za to, da to učenje in to izobrazbo, ki jo mlada generacija že ima, izkoristi za reševanje problemov. Potrebna je ustvarjalnost, in to ustvarjalnost pri vseh vprašanjih, ki so danes med nami. Od vprašanj, ki zadevajo ekonomsko prihodnost in socialno pravičnost, do vprašanj, ki zadevajo kakovost življenja v družbi in zlasti kakovost ekoloških rešitev. Od vsega tega je odvisna prihodnost sveta in prihodnost mlade generacije. Zaradi tega je letošnji Evropski teden mladih tudi priložnost za izmenjavo mnenj, izkušenj in pogledov kako naprej. Med temi pogledi bi vas rad posebej opozoril na potrebo po poglobljanju medkulturnega dialoga. To je tisti vidik naše prihodnosti, ki nas izredno tesno povezuje z ostalim svetom in pri katerem moramo v Evropi doseči napredek.

Želim vam, da bi bil tudi letošnji četrti evropski teden mladih uspešen, da bi vsi, ki v njem sodelujete, imeli čim več od razprav, pri katerih boste sodelovali, in da vas bo obogatil z reševanjem vprašanj, ki so naša skupna vprašanja, vprašanja naše prihodnosti.

Danilo Türk
Predsednik RS

Evropski teden mladih

namenjen pogledu v prihodnost

BODI PRIHODNOST.
BODI EVROPA.

Srečanje BODI PRIHODNOST. BODI EVROPA. smo organizirali kot del številnih aktivnosti, ki so potekale v okviru Evropskega tedna mladih po vsej Evropi. Letošnji, sicer že četrti Evropski teden mladih, je bil zelo različen od predhodnih treh. Če smo se v preteklosti bolj osredotočali na dosežke programa MLADINA, je Evropski teden mladih 2008 namenjen predvsem pogledu v prihodnost.

Evropska komisija je jeseni 2008 začela obsežna posvetovanja z različnimi akterji na področju mladine o pričakovanih glede evropskega sodelovanja na področju mladine za naslednje desetletno obdobje. Eden izmed akterjev – ko govorimo o mladinski politiki in mladinskem delu – so tudi mladi. Dogodki, ki so potekali v okviru Evropskega tedna mladih, so bili predvsem iskanje odgovorov na vprašanje, kje mladi v različnih evropskih državah vidijo izzive integracije vedno novih generacij mladih v družbo v naslednjih desetih letih, na katere naj – kolikor je mogoče – odgovarja tudi evropska mladinska politika. Zazreti se v prihodnost in identificirati potrebe prihodnosti, je zagotovo težka naloga, še posebno, če je sedanjost obremenjena z izzivi, na katere iščemo odgovore že veliko let.

Sedanji okvir evropskega sodelovanja na področju mladine se izteka v letu 2009. Dosedanji okvir je potekal v okviru Odprte metode koordinacije, pri kateri so bila v ospredju štiri prednostna področja: informiranje, udeležba, prostovoljne aktivnosti in boljše razumevanje mladih. Temu stebru sodelovanja se je ob reviziji Lizbonske strategije pridružil tudi Evropski mladinski pakt, ki se je osredotočal na zaposlovanje, izobraževanje in usposabljanje ter ne nazadnje na usklajevanje med obveznostmi poklicnega in družinskega življenja.

Predlog novega okvira sodelovanja, ki bo po vsej verjetnosti okrepil posamezna področja in dodal tudi nove vsebine, namerava Evropska komisija objaviti spomladi 2009. Takrat se bo začel nov krog razprav ter mladi in njihove organizacije bodo lahko jasno prispevali k vsebini evropskega sodelovanja na področju mladine. Za to, da se mladi organizirajo in spregovorijo med seboj in z odločevalci, obstaja tudi konkretna možnost pridobitve podpore iz programa MLADI V AKCIJI, še posebej v okviru akcije 5.1 Srečanja mladih. Razprave se bodo končale – predvidoma – jeseni 2009, ko bo Svet ministrov EU, pristojen za mladino, sprejel odločitev o novem okviru evropskega sodelovanja na področju mladine. Ta okvir bo pomemben tako za razvoj splošnih politik in ukrepov v korist integraciji mladih v družbo kot za nov program EU na področju mladine, ki ga pričakujemo po letu 2013.

Razprava in sklepi dogodka na Brdu so pokazali, da je področje mladinske politike v Sloveniji aktualno. Energija mladih, ki je bila izražena, govori o tem, da želijo mladi dati svoj prispevek. Pomembno je omeniti tudi odlično udeležbo odločevalcev – od članice Evropskega parlamenta do državnega zbora, predstavnikov in predstavnic ministrstev in vladnih služb, ki so prisluhnili mladim in nedvomno pokazali veliko pripravljenosti za dialog. Vendar je res tudi, da aktualni izzivi današnjega časa včasih preprečujejo, da bi se lahko posvetili samo prihodnosti.

Naj to priložnost izrabim tudi za to, da se zahvalim vsem sodelujočim, ki so prispevali k uresničitvi dogodka na Brdu. Rezultat, ki je predstavljen v tej publikaciji, je odličen dokument sedanjega stanja razvoja in zelenih usmeritev za prihodnost.

Janez Škulj
Nacionalna agencija programa MLADI V AKCIJI

Novi okviri sodelovanja

V začetku septembra je ob pogovorih s kolegi iz MOVIT NA Mladina dozorela ideja, da združimo sile in v okviru četrtega evropskega tedna mladih nekoliko razširimo koncept nacionalnega posveta »Bodi prihodnost. Bodi Evropa.«. V Uradu RS za mladino smo ponujeni okvir razumeli kot izvrstno priložnost za nadgradnjo razprave, ki se je obetala.

Na evropski ravni se institucionalni in procesni okvir za oblikovanje in izvajanje mladinskih politik, ki je v tem desetletju doživel zanimiv razvoj, počasi izteka. Evropska komisija je prevzela pobudo in sprožila proces iskanja novega. Ta bo gotovo temeljil na preteklih izkušnjah. Vendar bo zagotovo prirejen tudi izzivom, s katerimi se bomo tako mladi kot tudi evropske družbe v celoti soočali v prihodnosti. Pozdraviti velja odločitev, da postajajo del tega procesa tudi spoznanja, stališča, bojzani in pričakovanja mladih. Torej tistih, ki jih nova shema tudi najbolj zadeva.

Slovenija oziroma Urad RS za mladino v njenem imenu je bila že v preteklosti dokaj aktivna na področju iskanja novega okvira sodelovanja. Še posebej intenzivno med predsedovanjem naše države Svetu EU. Na dnevni red smo v tem času uvrstili vsaj dve temi, ki se jim pri razmisleku o prihodnjih konturah mladinskih politik na

evropski, posredno tudi nacionalnih ravneh, ne bo mogoče izogniti. To sta problem mladih z manj priložnostmi in vprašanje medkulturnega dialoga. Tempo, ki smo ga zastavili, želimo še okrepiti. V dvostranskih stikih z Evropsko komisijo, ki bodo v zvezi s tem nastajali v naslednjih mesecih, bomo svoja stališča oplemenitili tudi s pogledi, ki so bili slišani na nacionalnem posvetu. Bolj »referenčnega gremija« mladih udeležencev, kot smo ga imeli priložnost videti na Brdu pri Kranju, si namreč ne znamo predstavljati.

Živim v prepričanju, da Uradu RS za mladino ni mogel nihče zameriti dejstva, da smo v nacionalnem posvetu videli tudi priložnost, da osnovni cilj uporabimo tudi za »domačo rabo«. Kaj s tem mislimo? Tako kot smo na evropski ravni na eni ključnih prelomnic pri vzpostavitvi ustreznega okvira za oblikovanje in izvajanje mladinskih politik, lahko tudi v Sloveniji govorimo o nekaterih novih okoliščinah in pogojih, ki so priložnost, da gremo korak naprej. Tako glede krepitve notranjih kapacitet mladinskega sektorja kot v smislu večje proaktivnosti in modernejšega pristopa pri zagotavljanju t. i. »mladinske dimenzije« v posameznih sektorskih politikah. Te priložnosti ne velja zapraviti.

Hkrati se je treba zavedati, kdo bo ključni dejavnik za materializacijo nekaterih pozitivnih signalov, ki jih v zadnjem času dobivamo v mladinskem polju. Slovenska vlada? Morda sam predsednik te vlade? Nikakor. Seveda tudi splošna (politična) »vremenska napoved« pomembno zaznamuje naše nadaljnje korake. Vseeno pa so premiki odvisni predvsem od nas samih. Torej vseh tistih, ki delujemo v polju mladinskega dela. Odgovoriti bo treba na vprašanje, ali smo sposobni oblikovati koalicije ter s tem kompenzirati objektivne omejitve in težave, s katerimi se soočamo. Ali smo pripravljeni včasih stopiti korak nazaj, da lahko kakšnega več storimo naprej? Ali znamo sprejeti dejstvo, da sprejemanje ključnih odločitev poteka skladno s politično kombinatoriko, ki morda ni nujno prilagojena stanju organiziranosti mladinskega sektorja v Sloveniji, in je zato treba bolj izkoriščati tiste redke prednosti, ki jih vseeno imamo? Na ta in podobna vprašanja želimo v Uradu RS za mladino čimprejšnje odgovore. Vendar ne zato, ker bi nas s to dilemo kdo soočal. Ta vprašanja želimo postaviti zato, ker smo si že odgovorili na osnovno vprašanje, ali želimo storiti korak naprej. Da, želimo korak naprej. To je naše vodilo in naša zaveza. Gojimo željo, da temu sledijo tudi vsi relevantni akterji v mladinskem sektorju.

Energija, ki smo ji bili priča ob posvetu na Brdu, nas navdaja z optimizmom.

Peter Debeljak
Urad RS za mladino

Mladinski svet Slovenije

pozdravlja ugotovitve mladih

BODI PRIHODNOST.
BODI EVROPA.

Mladinski svet Slovenije je organizacija, za katero je včasih komu težko razložiti, kaj točno je njen ključni namen. Za nas je odgovor kratek in preprost: soustvarjanje mladinske politike in promocija ter izvajanje mladinskega dela. Kako izraz mladinska politika razložiti mladim, da jih to ne bo uspavalo, je lahko pravi izziv. No, danes bi lahko na to vprašanje veliko lažje odgovoril. Primer soustvarjanja mladinske politike je na Brdu potekal v smislu besed »tu in zdaj«. Ob tem bi se zato najprej zahvalil obema organizatorjema – Nacionalni agenciji programa MLADI V AKCIJI in Uradu RS za mladino, ki sta v dogodek vložila veliko truda.

Na tem mestu lahko omenim, da je Mladinski svet Slovenije v skladu s svojim poslanstvom vložil pobudo za ustanovitev komisije DZ za mladino in s tem pokazal, da so lahko mladina in mladinske organizacije pri takih političnih zadevah zelo kompromisne, saj gre tukaj navsezadnje v dobro VSEH mladih.

Mladinski svet Slovenije je kot krovna mladinska organizacija visoko motiviran ne le za mladinsko politiko, ampak tudi za mednarodno sodelovanje. Že od ustanovitve je bil velik del namenjen sodelovanju z Evropskim mladinskim forumom, prav tako smo vpeti v program MLADI V AKCIJI, pri katerem poleg posamičnih projektov skrbimo še za koordinacijo in izobraževanja prostovoljcev Evropske prostovoljne službe ter ob tem skrbimo za promocijo mobilnosti. Pogosto v programu sodelujemo tudi kot partnerji držav in tujine, pošiljamo prostovoljce v tujino in podobno. Skratka, poudariti želim, da se nam in vam na evropski ravni odpira veliko možnosti, da prispevamo k mladinski politiki in medkulturnemu dialogu. Naša velika želja je, da bi še več mladih začelo dojemati vlogo Evropske unije in izkoriščati priložnosti, ki jih ponuja – tako za mobilnost kot za vpliv na odločanje.

Danes torej ne gre za mobilnost, ker smo ostali kar v Sloveniji, ampak gre za vpliv na odločanje. Participacija in avtonomija mladih, neformalno izobraževanje, medkulturni dialog, okoljske spremembe, zdravje in podobne teme, o katerih bomo tu govorili, nas mlade zadevajo bolj kot večino ostalih. Pravzaprav je tudi naloga nas mladih, da nismo vedno zadovoljni s svojim položajem. In da verjamemo, da je mogoče vsako stvar narediti še boljše.

Dogodek ob Evropskem tednu mladih na Brdu je s pomočjo vas, mladih, dokazal, da se lahko ob strukturiranem dialogu doseže marsikaj. Pri čemer mislim, da smo to dosegli. Menim, da smo udeleženci dogodka znatno pripomogli k še večji jasnosti zadanih ciljev, ki jih moramo izpolniti ter jih bomo na Mladinskem svetu Slovenije poskušali upoštevati in seveda tudi čim bolj izvajati.

Mladinski pozdrav!

Kamal Izidor Shaker
Mladinski svet Slovenije

Strukturirani dialog o bodočih izzivih za mlade

Odločitev Evropske komisije o vzpostavitvi strukturiranega dialoga z mladimi predstavlja pomemben delovni odnos med oblastmi in mladimi na vseh ravneh – od lokalne prek regionalne in nacionalne do evropske ravni. Tak odnos omogoča vladam in oblastem sodelovanje in pridobivanje stališč in možnih poti do rešitev, tako da so v odločitve vključeni tudi mladi. Strukturiranost dialoga pomeni, da je vnaprej časovno določena pot in tudi področja, na katerih se iščejo rešitve. Strukturirani dialog temelji na Beli knjigi Evropske komisije Nova spodbuda za evropsko mladino in je logična posledica Evropskega mladinskega pakta. Oba dokumenta poudarjata pomen posvetovanja z mladimi na področjih, ki se nanašajo na mlade in njihovo vključevanje v družbo.

Zaradi poglobljene potrebe po dodatnem ozaveščanju in poglobljeni razpravi o evropskih politikah se je Evropska komisija odločila za pobudo, poznano kot Načrt D – Demokracija, Dialog, Debata, katere namen je spodbuditi širšo razpravo med demokratičnimi institucijami Evropske unije in njenimi državljani. Prav mladi so pomembna skupina, ki se ji je s to pobudo odprl prostor za vključevanje v proces sprejemanja političnih odločitev.

Da bi se poudaril pomen mladih v tem procesu, je Svet ministrov v letu 2005 sprejel resolucijo, s katero je povabil Evropsko komisijo in države članice, da oblikujejo strukturirani dialog med mladimi in njihovimi organizacijami, raziskovalci s področja mladine in oblikovalci politik. Potreba po strukturiranem dialogu je bila prav tako podprta z resolucijo Sveta iz leta 2006 in sporočilom Komisije o polni participaciji mladih v izobraževanju, zaposlovanju in družbi, objavljenim septembra 2007.

Najpomembnejši člen v strukturiranem dialogu predstavljajo članske mladinske organizacije in nacionalni mladinski sveti. Ti so povabljeni, da prav zaradi svojega načina dela in vključevanja mladih v organizacije prispevajo pomemben vsebinski in kvantitativni delež. Evropski mladinski forum na najvišji ravni prek svojih predstavnikov, izvoljenih iz vrst mladinskih organizacij, v nacionalnih mladinskih svetih skupaj s Svetom ministrov in Evropsko komisijo pripravlja teme in časovni okvir za strukturirani dialog. Pomembno mesto v tem procesu imajo tudi nacionalne agencije programa MLADI V AKCIJI in nacionalne oblasti, da ustrezno organizirajo razprave in posvetovanja ter skrbijo za prenos odločitev in informacij v procesu dialoga.

Sedaj strukturirani dialog poteka že drugo leto. V letu 2008 sta bili izbrani dve temi: »medkulturni dialog«, ki je sovpadal z evropskim letom medkulturnega dialoga, in »bodoči izzivi za mlade«, ki ponuja mladim priložnost, da predlagajo stališča in načine za naslednje obdobje evropskega sodelovanja na področju mladine. Evropski teden mladih 2008: »Bodi prihodnost. Bodi Evropa.« je bil namenjen prav temu, saj se je odvijal v kritičnem času oblikovanja novih izhodišč za nov okvir evropskega sodelovanja na področju mladine, katerega predlog je načrtovan za pomlad 2009, ter sprejetje resolucije konec istega leta pod švedskim predsedstvom EU.

Evropski teden mladih je v okviru strukturiranega dialoga odprl prostor razpravi mladih o izzivih, ki jih vidijo v prihodnosti, njihovih hrepenenjih in pričakovanjih glede tega, kako naj evropske politike dopolnjujejo in nadgrajujejo politike držav članic na področju mladine.

Nadse prijetno je presenetila okrogla miza, ki je pomenila uvod v dvodnevno srečanje mladih. Različna razmišljanja njenih udeležencev so pokazala na gospodarsko prihodnost in udeležbo mladih v njej, socialni dialog, nevarnosti, ki pretijo globalnemu svetu zaradi sprememb v okolju, ter tudi na medkulturni dialog skupin, ki se borijo za svoj prostor danes in se bodo borile tudi jutri.

Vlasta Nussdorfer,
generalna sekretarka Društva Beli obroč
Brdo pri Kranju, 5. 11. 2008

Na okrogli mizi Vloga mladih v družbi prihodnosti – izzivi, ki nas čakajo.

V globalni družbi se slej ko prej vse dogaja globalno – tako materialni napredek kot njegove posledice. Pridobitve napredka niso le udarni TV showi, svetovne uspešnice, športni spektakli, bleščeči avtosaloni in glamurozne modne revije, njegove posledice so tudi trume delavcev upadlih lic z bednimi zaslužki, so vsi ponižani otroci in njihove trpeče matere, so bolezni, žeja in lakota, vojne, umiranje in opustošenje narave. Toda mit materialnega napredka nas je tako zasušil, da smo spregledali, da je težnja po neomejeni rasti pravzaprav filozofija rakavih celic. Za raka pa vemo, kako se nezdravljen konča. Zato je skrajni čas za zdravljenje naše bolne civilizacije.

Anton Komat,
okoljevarstvenik, svobodni raziskovalec in publicist
Brdo pri Kranju, 5. 11. 2008

Na okrogli mizi Vloga mladih v družbi prihodnosti – izzivi, ki nas čakajo.

Evropski teden mladih

kot sklepno dejanje pestrega strukturiranega dialoga v letu 2008

BODI PRIHODNOST.
BODI EVROPA.

Veliko posameznikov, delujočih v polju mladinskega dela, se strinja, da se je v letu 2008 mladinsko delo začelo razvijati na neki novi kakovostni ravni. Če je bilo pred tem mladinsko delo tudi na ravni javne razprave osredotočeno predvsem na izvedbo dejavnosti in zagotavljanje infrastrukturnih pogojev za delovanje, je v letu 2008 vedno bolj opaziti razprave o ciljih mladinskega dela, vlogi mladinskega dela v družbi in njegovemu prispevku k mladinski politiki – k sprejemanju ukrepov, ki zadevajo mlade.

Delno je ta premik, ki bi ga na kratko lahko opisali z besedami »od dejavnosti proti ciljem«, evolucijske narave, vendar lahko zagotovo trdimo, da so se v letu 2008 zgodili tudi nekateri dogodki, ki so ga še pospešili.

Med te dogodke umeščam predsedovanje Slovenije EU (ki je ustvarilo priložnost, da je mladinska politika postala nekoliko pomembnejša tema), večje projekte strukturiranega dialoga, podprte v programu MvA (ki so k razpravam spodbudili tako mrežne organizacije kot lokalno raven), vrvež pred volitvami v državni zbor (zaradi katerega je mladina postala tema programov političnih strank in kasnejše koalicijske pogodbe) ter izid nekaterih knjig, nastanek raziskav in odmevnejših člankov s polja mladinskega dela (ki so lahko povod za dobre razprave).

V letu 2008 so se tako zgodili nekateri dogodki strukturiranega dialoga na lokalnih, nacionalni in evropski ravni:

- mladinski dogodek (Youth Event) v okviru predsedovanja Slovenije EU,
- projekt Ustvarimo priložnosti (MSS),
- projekt Delujmo lokalno (mreža MAMA),

- posvet »Vključevanje, participacija in aktivno državljanstvo mladih preko članskih oblik mladinskega dela« (NA MvA),
- prvi rezultati projektov v akciji Mladi za demokracijo (1.3) programa MvA,
- posvet o učinkih mladinskega dela (MSS),
- manjši posveti, ki so jih organizirale posamezne mladinske organizacije (Posvet o priznavanju in beleženju neformalnega učenja, Posvet o usposabljanju mladinskih voditeljev ...),
- drugi posveti in konference v okviru slovenskega predsedovanja EU, povezani z mladinsko politiko in na katerih so bili prisotni nekateri akterji mladinskega dela, npr.:
 - Delo za mlade – blaginja za vse (MDDSZ),
 - Prispevek Evropskega socialnega sklada k vključevanju mladih na trg dela (MLS),
 - Medgeneracijska solidarnost za družbo kohezije in sožitja (MDDSZ).

Proces izbora tematik Evropskega tedna mladih 2008

Evropski teden mladih 2008 je bistveno zaznamovala skupna odločitev Nacionalne agencije programa MLADI V AKCIJI in Urada Republike Slovenije za mladino, da dogodek »Bodi prihodnost. Bodi Evropa.« pripravita kot povzetek oz. sklep vseh posvetovalnih dogodkov, ki so se zgodili v letu 2008, in kar je še pomembnejše, kot pogled v prihodnost. Organizatorji so dodatno odprli prostor mladim za sodelovanje pri odkrivanju izzivov, ki mlade čakajo v prihodnosti, in njihovem reševanju.

Za mlade ni vseeno, kakšna bo naša prihodnost. Krojimo jo skupaj, z znanjem in participacijo. Delimo usodo sveta, ki mu marsikdaj ni prizaneseno, in vendar smo lahko srečnejša oaza miru, zaposlovanja, gospodarske rasti in socialne stabilnosti.

Vlasta Nussdorfer,
generalna sekretarka Društva Beli obroč
Brdo pri Kranju, 5. 11. 2008
Na okrogli mizi Vloga mladih v družbi prihodnosti – izzivi, ki nas čakajo

Pomembneje kot vedeti je čutiti. Brez ljubezni do narave njeno ohranjanje nima smisla. In ker brez narave človek ne bi preživel, je logično, da ljubiti naravo prinaša trajnostno rešitev za vse človeštvo. Da bi bili pri tem uspešni, moramo postati ekološko pismeni. Ko bomo razumeli načela delovanja organizacije ekosistema, jih bomo lahko uspešno uporabili za ustvarjanje trajnostne človeške družbe. Človeštvo je na usodnem razpotju, ena pot vodi v totalitarno družbo Velikega brata, druga pa v svet po podobi človeka. Odločite se in delujte po svojih najboljših močeh!

Anton Komat,
okoljevarstvenik, svobodni raziskovalec in publicist
Brdo pri Kranju, 5. 11. 2008
Na okrogli mizi Vloga mladih v družbi prihodnosti – izzivi, ki nas čakajo

Prav zaradi te odločitve lahko govorimo, da ta dogodek legitimno zastopa vse predhodne. Da bi to legitimnost dosegli, smo pri načrtovanju nacionalnega dogodka Bodi prihodnost. Bodi Evropa. upoštevali naslednja načela:

- zbrati vse akterje mladinskega dela, ki so v letu 2008 organizirali različne posvetovalne dogodke,
- pregledati ostale dogodke (ob slovenskem predsedovanju EU, stroka, aktivnosti različnih drugih akterjev ...), ki so povezani s področjem/področji mladine, in njihove rezultate.
- v skladu z rezultati posvetov naj ti akterji določijo tematike dogodka Bodi prihodnost. Bodi Evropa. in s tem tematike, ki jih mladi v Sloveniji vidijo kot izziv za prihodnost,
- udeležence teh posvetov povabiti na dogodek Bodi prihodnost. Bodi Evropa. in s tem k aktivnemu zastopanju ugotovitev, ki so rezultat predhodnih posvetovanj.
- omogočiti udeležbo in sodelovanje ostalim predstavnikom organizacij in interesnih skupin.

V procesu načrtovanja dogodka je bilo pripravljeno delovno srečanje, na katerem je delovna skupina, sestavljena iz navedenih akterjev:

- povzela posvetovalne dogodke v letu 2008 v Sloveniji,
- pregledala dokumente in publikacije, ki so pri tem nastali,
- ter na podlagi tega opredelila teme kasnejšega posveta.

Teme oz. področja so razvrstili v vertikalna, teh je sedem, pri čemer se je vsakega od njih na kasnejšem posvetu lotila ena od delovnih skupin, ter horizontalna, ta so pri svojem delu upoštevale vse delovne skupine.

Vertikalne tematike (posamezne delovne skupine)	Horizontalne tematike (oporne točke za vse delovne skupine)
Neformalno in priložnostno učenje kot komplementarno formalnemu	Mladi z manj priložnostmi
Demografski izzivi	Pomen IKT
Okoljske spremembe	Mladinski voditelj in delavec
Izzivi migracij in medkulturni dialog	Učinki mladinskega dela
Avtonomija mladih	Potreba po biti slišan in sprejet
Zdravje in zdrav način življenja	Socialna mreža in socialni kapital
Zagotavljanje participacije mladih	

Mladi lahko dolgoročno vplivajo na podobo, vlogo in vpliv, ki jo bo imela umetnost na družbo ter obratno. Z razvijanjem in sprejemanjem kulture in umetnosti bi ta ne bila izločen in marginalni del vsakdana, ampak zahteva po kakovosti bivanja. Zato se mi zdi pomembno vlagati v boljše izobrazbo na področju aktivnega umetniškega ustvarjanja in prepoznavanja pomena umetnosti v družbi.

Maja Delak, koreografinja in plesalka
Brdo pri Kranju, 5. 11. 2008

Na okrogli mizi Vloga mladih v družbi prihodnosti – izzivi, ki nas čakajo

Vstopili smo v obdobje posledic, kjer nam preostane le, da storimo, kar moramo storiti. Sporočilo evolucije človeka je, da je omika možna le v dejavnem sodelovanju vseh ljudi in ob njihovi pripravljenosti, da podredijo svoje kratkoročne sebične interese skupnemu dolgoročnemu dobremu. Če hoče ozka družbena skupina maksimirati le svoj položaj, namesto da bi optimalizirala moč skupnosti, potem to vodi v uničenje družbe kot celote. Ta modrost samoobvladanja je našim prednikom pripomogla k preživetju. Za doseganje modrosti prednikov ni treba biti fanatik niti svetnik. V slehernem človeku spi pozabljeno bratstvo z naravo, treba ga je samo prebuditi ter odpreti na stežaj svoja čutila in dušo.

Anton Komat, okoljevarstvenik, svobodni raziskovalec in publicist
Brdo pri Kranju, 5. 11. 2008

Na okrogli mizi Vloga mladih v družbi prihodnosti – izzivi, ki nas čakajo

Ekonomijo neomejene rasti mora zamenjati trajnostna ekonomija ničelne rasti, merila materialnega standarda pa kakovost življenja.

Anton Komat,
okoljevarstvenik, svobodni raziskovalec in publicist
Brdo pri Kranju, 5. 11. 2008

Na okrogli mizi Vloga mladih v družbi prihodnosti – izzivi, ki nas čakajo

Poleg pravic imamo vsi, ne glede na starost, od mladih do najstarejših, tudi dolžnosti. Nanje nikoli ne pozabimo.

Vlasta Nussdorfer,
generalna sekretarka Društva Beli obroč

Brdo pri Kranju, 5. 11. 2008

Na okrogli mizi Vloga mladih v družbi prihodnosti – izzivi, ki nas čakajo

Proces na samem dogodku

V okviru evropskega tedna mladih so imeli mladi priložnost spregovoriti o izzivih, ki jih čakajo v prihodnosti v Sloveniji in Evropi ter kako odgovarjati nanje. Namen strukturiranega je bil, da vprašanja mladih postanejo relevantna javnopolitična vprašanja, ki se urejajo medsektorsko v Sloveniji in EU, in da mladinsko delo kot prostor med družino, zaposlovanjem in formalnim izobraževanjem se v družbi vrednoti kot pomemben prostor celostnega osebnostnega razvoja, integracije v družbo in osamosvajanja mladih.

Cilji nacionalnega dogodka Bodi prihodnost. Bodi Evropa. so bili:

- V okviru strukturiranega dialoga z mladimi prispevati k razpravi o izzivih za mlade v prihodnosti in o oblikovanju smernic za prihodnji razvoj mladinske politike na ravni EU in v Sloveniji.
- Promocija Evropskega tedna mladih in 20 let EU-programov za mlade ter njihovih učinkov na

razvoj mladinskega dela v Sloveniji.

- Umestitev razvoja mladinske politike v Sloveniji v okvir evropskega sodelovanja na področju mladine.
- Okrepitev dialoga med različnimi akterji v mladinskem polju v Sloveniji.
- Pregled in seznanitev z obstoječim stanjem mladinske politike v Sloveniji.

Konkretni cilji, ki so jih ob koncu posveta dosegle delovne skupine, so bili:

- opredeliti izzive za prihodnost, ki na določenem področju (npr. okoljske spremembe, demografski izzivi ipd.) čakajo mlade,
- opredeliti pobude mladih odločevalcev in pristojnih institucij za doseganje teh izzivov,
- nanizati ideje, kaj lahko mladi za uresničitev teh pobud storijo sami, ter
- identificirati dobre prakse na izbranih področjih.

V nadaljevanju so predstavljeni rezultati dela v posameznih skupinah.

Priče smo dramatičnim dogajanjem na globalni ravni: poplave in suše, mraz in vročina, neurja in tornadi, naraščajoči problemi s pitno vodo, pomanjkanje hrane, v zraku vise grožnje epidemij novih boleznih in vojn za naravne vire, »udarili« sta finančna in energetska kriza. Tisti, ki so že danes hudo prizadeti, občutijo, da dogajanja v biosferi ogrožajo njihovo preživetje. Drugi, ki jih katastrofalni dogodki do sedaj še niso dosegli, žive brezbrizno, kakor da je vse v najlepšem redu. Žive v lažnem upanju, da se jih bodo katastrofe izognile, da bodo vse probleme rešile nove tehnologije, nova ekonomija, prosvetljena politika ali morda sam Božiček. Toda lažno upanje je sila nevarno, zato mora oživeti delovanje. Delovanje oživi, šele ko umre upanje.

Anton Komat, okoljevarstvenik, svobodni raziskovalec in publicist

Brdo pri Kranju, 5. 11. 2008

Na okrogli mizi Vloga mladih v družbi prihodnosti – izzivi, ki nas čakajo

Srečevanje mladih z umetnostjo je bistveno tako za njih same kot tudi za umetnost in kulturo na splošno. Ta je del identitete nekega obstoja tako posameznika kot družbe.

Maja Delak,
koreografinja in plesalka
Brdo pri Kranju, 5. 11. 2008

Na okrogli mizi Vloga mladih v družbi prihodnosti – izzivi, ki nas čakajo

Znanost je ljudem vcepila občutek vsevednosti in tehnika je v nas vzbudila privid vsemogočnosti, zato večina vidi rešitve vseh globalnih problemov le v nadaljnjem materialnem napredku. Toda ob tem pozabljajo, da bomo s tako držo le do skrajnosti zaostriili probleme tega sveta.

Anton Komat,
okoljevarstvenik, svobodni raziskovalec in publicist

Brdo pri Kranju, 5. 11. 2008

Na okrogli mizi Vloga mladih v družbi prihodnosti – izzivi, ki nas čakajo

Mladi bi z boljšo izobrazbo in aktivnim delovanjem na področju umetnosti, ustvarjalnosti in kulture pridobili večji vpogled v umetnost, pridobili na razumevanju in branju umetnosti in morda vsaj deloma spremenili težišče pozornosti iz iskanja razvedrilno-zabavnih dobrin v kritično-kulturno-umetniške vsebine in postajali ozaveščena publika, iščoča zanimivih umetniških vsebin.

Maja Delak,
koreografinja in plesalka
Brdo pri Kranju, 5. 11. 2008

Na okrogli mizi Vloga mladih v družbi prihodnosti – izzivi, ki nas čakajo

Avtonomija mladih

Ključne besede:

zaposlovanje,
prožna varnost,
stanovanjska
politika, družina,
materialni položaj in
revščina mladih.

Uvod:

Mladi so kot največje ovire na svoji poti k avtonomiji izpostavili nedostopnost stanovanj, veliko število iskalcev prve zaposlitve, splošne težave z rednim zaposlovanjem in težave pri samozaposlovanju.

Izrazili so tudi neskladnost poklicnega in družinskega življenja, pomanjkljiv in nestrukturiran dostop do pomembnih informacij in premalo spodbude za razvoj psihosocialnih kompetenc, ki omogočajo mlademu človeku razvoj v avtonomno osebnost. Kot glavni izziv na poti k samostojnosti pa mladi vidijo izboljšanje kakovosti svojega življenja.

Anja Štefanič in Tanja Tomšič,
moderatoriki skupine

Izziv št. 1:

Usklajevanje družinskega in poklicnega življenja

Pobude:

- Organiziranje varstva otrok po koncu delovnega časa vrtcev.
- Plačevanje dajatev za starša, ki je zaradi družinskih obveznosti le delno zaposlen.
- Večji nadzor nad delodajalci pri zaposlovanju žensk.
- Spodbujati povezovanje in sodelovanje družin med seboj, posebej pri varstvu otrok.
- Organizirana varna mobilnost otrok, npr. šolski avtobusi.

Kaj lahko storimo mladi?

- Mladinske organizacije so lahko dober partner pri organizaciji varstva otrok.
- Boljše prepoznavanje in prijava kršitev delodajalcev.

Izziv št. 2:

Krepitev psihosocialnih kompetenc mladih

Pobudi:

- Spodbujanje in promocija programov neformalnega izobraževanja (npr. taborov v naravi).
- Razširjanje nabora izbirnih vsebin v formalnem izobraževanju v sodelovanju z mladinskimi organizacijami (te naj vključujejo medvrstniško učenje, izobraževanje na delavnicah, vključevanje v mladinske organizacije in projektno delo mladih).

Izziv št. 3:

Večja dostopnost stanovanj

Pobude:

- Dohodninska olajšava pri reševanju prvega stanovanjskega problema.
- Več neprofitnih stanovanj.
- Izboljšati informiranje o prostih stanovanjih ter o možnostih in pravicah pri reševanju stanovanjske problematike.
- Subvencioniranje profitnih najemnin.
- Sprememba meril za določitev neprofitnih najemnin.
- Obdavčitev lastnikov praznih stanovanj.
- Gradnja stanovanj, ki omogočajo varnost in oskrbo za starejše, ter zamenjava teh stanovanj z večjimi, katerih lastniki so starejši, a so zanje prevelika.

Kaj lahko storimo mladi?

- Pomoč pri informiranju o prostih stanovanjih ter pravicah pri reševanju stanovanjskega problema.

Izziv št. 4:

Strukturirano informiranje mladih

Pobude:

- Spodbujanje inovativnega informiranja (z vidika ciljnih skupin in kanalov). Spodbujati je treba medvrstniško informiranje. Pri informiranju se morajo mladinske organizacije povezovati. Primer dobre prakse so tudi žive infotočke.
- Priprava programa, ki bi srednješolce usposobil za iskanje in selekcioniranje informacij.
- Vzpostavitev enotne baze podatkov.

- Uvedba telefona za informiranje mladih.
- Usposabljanje mladinskih delavcev za mladim prijazno informiranje.

Izziv št. 5:

Vrednotenje neformalno pridobljenih znanj

Pobuda:

- Priznavanje neformalno pridobljenega znanja na podlagi certifikatov, spričeval in potrdil.

Kaj lahko storimo mladi?

- Mladi si moramo prizadevati tudi za samovrednotenje neformalno pridobljenega znanja.

Izziv št. 6:

Prehajanje priložnostnega študentskega dela v dolgoročno redno zaposlitev

Pobudi:

- Zakonodajno poenotenje študentskih servisov, agencij za posredovanje del in Zavoda za zaposlovanje.
- Mlade spodbuditi k iskanju študentskega dela z možnostjo dolgoročne zaposlitve.

Primeri dobre prakse:

1. V Združenih državah Amerike z namenom spodbujanja pridobivanja psihosocialnih kompetenc otrok in mladih letno organizirajo do 7.000 poletnih taborov. Mnogi med njimi so namenjeni mladim z manj priložnostmi in mladim s posebnimi potrebami. Organizacija SOAR (<http://soarnc.org>) v Severni Karolini v divjini organizira tabore za otroke in mladostnike s prepoznano hiperaktivnostjo in učnimi težavami.
2. V Turčiji mladi iz organizacije Street Attack na svoje težave opozarjajo z uličnimi akcijami. Več mladih na ulici izvede performans in s tem ozavešča javnost. Prostor dogajanja je fizično označen z grafiti, plakati ali instalacijami.

Mnenje strokovnjaka

Mladi med avtonomijo in odvisnostjo – o protislovnosti sodobnega odraščanja

»Predpostavljam, da mladina potrebuje svet, v katerem se spleča živeti, da lahko sploh odraste; in tej pristni potrebi zoperstavljam svet, ki ga imajo mladi na razpolago. V tem je srž njihovih problemov.«

(Goodman, 1955)

Kot raziskovalki se mi vse bolj dozdeva, da s proučevanjem položaja in značilnosti mladih pravzaprav razkrinkavamo, kaj so napake družbenega sistema, v katerem živimo, ter odnosov, v katere smo vpeti – predvsem na račun obstoječega družbenega sistema. Mladina se namreč na svet odziva sorazmerno spontano in intuitivno, zato jo lahko obravnavamo kot seizmograf oz. kot lakmusov test družbenih trendov. Še več, mladina je napovedovalec družbenih sprememb.

In kaj je osrednja skupna, pravzaprav strukturna značilnost sodobne (sicer nehomogene) mladine, če to obdobje v skladu z opredelitvijo Evropske komisije in Sveta Evrope zamejimo na starostno obdobje 13–30 let?

Nedvomno bi se večina raziskovalcev strinjala, da

je ta značilnost statusna nekonsistentnost. Mladi so na posameznih področjih neodvisni in odvisni hkrati. Zgodaj na primer razpolagajo z denarjem, a sorazmerno pozno dosežejo finančno neodvisnost; zgodaj opravljajo različna plačana dela, vendar bistveno kasneje, če sploh, dosežejo polno in stalno zaposlitev; ob zgodnjih seksualnih izkušnjah se znatno pozneje poročijo oz. »odločijo« za resno zvezo itd. Pravzaprav so tradicionalni vzorci odraščanja povsem preživeli. Iluzijo zgodnjega odraščanja posebej pospešuje potrošniška družba s svojim pristočnim in medijskim trgom. Tudi znotraj družine se mladi na različnih področjih zgodaj emancipirajo, na primer pri odločanju o videzu, izhodih, prijateljstvih itn. Zaradi liberalizacije odnosov med starši in otroki mladi z odraščanjem uživajo ob sobivanju s starši skoraj popolno svobodo in nobenih omejitev. Pri tem so zlasti slovenske matere prizadevne oskrbovalke,

pomočnice, tolažnice in svetovalke svojih otrok. Na področju politične participacije dosežejo mladi volilno pravico s polnoletnostjo, že prej lahko delujejo v šolah in različnih organizacijah, toda njihova politična oz. odločevalska moč je pravzaprav nična.

Ob navidezni zgodnji družinski, potrošniški, medijski, erotični in socialni avtonomnosti se t. i. prehodi v odraslost (npr. zaključek izobraževanja, zagotovitev redne zaposlitve, ustvarjanje družine, rojevanje) zelo zamikajo oziroma so ti postali delni projekti, ki niso odvisni niti od biološke niti od psihične realnosti, temveč vse bolj od ekonomskih, kulturnih in drugih družbenih pogojev. Sicer so med evropskimi državami precejšnje razlike v časovnem določevanju posameznih prehodov, npr. mladi iz sredozemskih držav zapustijo starševski dom zelo pozno, mladi iz nordijskih držav pa zelo zgodaj, ampak mladi povsod po Evropi prelagajo »popolno avtonomijo« (v smislu klasičnega odraslega statusa) navkljub velikim razlikam glede bivanjskih pogojev ali ukrepov države blaginje. Videti je, da k temu prispevajo tudi medgeneracijski kompromis in prednosti podaljšane bivanja doma.

Med poznimi mejniki odraščanja nedvomno izstopa podaljševanje zaposlitvenega prehoda oz. njegova ukinitve (zaradi pomanjkanja učinkovitih ukrepov, ki bi olajšali prehod na trg dela, in zaradi nestabilnosti povpraševanja po delovni sili), ampak lahko trdimo, da ne gre več za statusne prehode, katerih uresničenje bi pomenilo odraslost, temveč za dejansko vseživljenjske projekte. Po tradicionalnih pogledih, ki obsegajo ne samo ekonomsko in družinsko samostojnost, temveč tudi reproduktivno odgovornost, vse večja skupina ljudi sploh ne »odraste«, saj je starševanje postalo izbira in odločitev, ne pa nekaj samoumevnega.

Dejansko lahko prej govorimo o izginjevanju odraslosti kot o podaljševanju mladosti.

Hkratnemu stanju odvisnosti (od staršev) in avtonomije so nedvomno inherentne napetosti, s katerimi se mora vsak spoprijeti po svoje. Sicer je za večino evropskih držav značilna raznolikost v kombinacijah prelaganja in pospeševanja prehodov v odraslost, ampak odgovor na vprašanje, ali je treba, pogojno rečeno, trend podaljševanja mladosti preprečevati z različnimi politikami in ukrepi, ni jasno. Postavimo lahko tezo, da gre pri vseh teh morebitnih ukrepih zgolj za »kozmetične popravke« in da je vzrok problemov v protislovljivih svetovnega sistema – tržnoradikalnega, neoliberalnega, globaliziranega turbokapitalizma s sveto trojico deregulacije, privatizacije in fleksibilizacije ter temu pripadajočega vrednotnega sistema. Že trenutna kriza tega sistema kliče po globljih premislekih, kako končno priti do sistema, ki bi iz družbe ustvaril »laboratorij svobode in samo-izboljšujoče se humanosti« (Goodman); in ne zgolj »slepo ulico visoko-industrializirane civilizacije« (kot je dejal Elias že pred več kot 20 leti).

And what's youth got to do with it? Ali se bo še naprej zapirala v svoje majhne duplinice, si v njih čim ugodneje in čim bolj estetizirano postiljala in spala moratorijsko spanje, obenem pa tekmovala za točke in certifikate? Ali bo uvedla občasno novodobno požigalništvo (avtomobilov) brez razvojnega koncepta? Ali bo realna in ponovno postavila zahtevo po nemogočem? Ali lahko pričakujemo, da bo skupina, ki jo je družba »osvobodila« številnih praktičnih odgovornosti, motivirana za aktivno delovanje?

Doc. dr. Metka Kuhar
Fakulteta za družbene vede

Demografski izzivi

Ključne besede:

medgeneracijski dialog,
medgeneracijsko sodelovanje,
demografske spremembe,
mobilnost mladih z manj priložnostmi, pokojnine.

Uvod:

Evropa in Slovenija se srečujeta z vedno nižjo rodnostjo, ki ne omogoča več obnavljanja prebivalstva, z vedno daljšo življenjsko dobo in s staranjem prebivalstva. Že konec devetdesetih let se je na več kot tretjini območij Evropske unije zmanjšalo število prebivalcev, pri čemer se danes ta delež še povečuje. Iz dneva v dan se povečuje število starejših delavcev, upokojencev in zelo starih ljudi. Staranje prebivalstva je težava, na katero se moramo pripraviti, saj močno vpliva na odnose med generacijami in na novosti v evropski družbi.

Demografski problemi se v Sloveniji vedno bolj kažejo na različnih področjih. Glede na stopnjo razvitosti, geografsko lego in demografsko stanje v drugih razvitejših državah zahodne civilizacije lahko ugotovimo, da lahko te probleme dolgoročno rešimo predvsem z zvišanjem rodnosti. To predstavlja izziv v celotni družbi. Uravnotežen razvoj prebivalstva lahko dosežemo z izboljševanjem razmerja med delovno aktivnim in delovno neaktivnim prebivalstvom ter večjo medgeneracijsko solidarnostjo.

Težko si je predstavljati, da prihaja na naši celini do takšnega problema. Zato moramo ukrepati zdaj. Postaviti si moramo nova vprašanja in odpraviti tabuje. Ukrepi morajo imeti jasen cilj, izdelana merila za nadzor in spremljanje dejanskega uresničevanja teh učinkov.

Tina Šepec in Jože Gornik,
moderatorja skupine

Izziv št. 1:

Medgeneracijsko povezovanje (sobivanje, medgeneracijski dialog, spreminjanje družbenih vrednot)

Pobude:

- Medgeneracijski dnevni centri po načelu »modrost za mladost«.
- Podpora projektom medgeneracijskega sodelovanja.
- Pospeshevanje oskrbe na domu za starejše.

Kaj lahko storimo mladi?

- Izobraževanje o pomenu sobivanja generacij.
- Vključiti mladinske organizacije v organiziranje posvetov na temo vzgoje za družino.

Izziv št. 2:

Omogočati zgodnje starševstvo (dvig rodnosti, zgodnejše zaposlovanje, medgeneracijsko sodelovanje, družinam prijazna podjetja)

Pobude:

- Država naj pri zagotavljanju socialne varnosti obravnava kot enoto posameznika in ne družine.
- Sistemsko spodbujanje nevladnih organizacij, ki

širijo vrednote družine.

- Nagrajevanje družin, ki imajo otroka pred tridesetim letom.
- Vzpodbujanje vzporednega študija in dela.
- Vzpodbujanje podjetij z družinam prijazno obliko zaposlovanja.
- Omogočiti polovični delovni čas materam tudi še eno leto po porodniškem dopustu.
- Priznanje gospodinjskega poklica v družinah z vsaj tremi otroki.

Kaj lahko storimo mladi?

- Spodbujati projekte, ki pripomorejo k osamosvajanju mladih (moških).

Izziv št. 3:

Spreminjanje odnosa do vrednote družine

Pobude:

- MDDSZ in MŠŠ ozaveščata in spodbujata ustvarjanje družin.
- Finančna spodbuda za poročene (družine).
- Ozaveščanje, da je družina vrednota.
- Subvencionirana stanovanja in brezplačni vrtci.
- Kaj lahko storimo mladi:
- Organiziramo več programov za partnerske odnose.
- Povezovanje Univerze za 3. življenjsko obdobje in mladih družin z namenom varstva otrok.

Izziv št. 4:

Vzporednost študija in dela ter zgodnejše zaposlovanje mladih

Pobude:

- Ukinitvev oz. omejitev študentskega dela.
- Skrajšati obdobje študija.
- Spodbuda h kakovostnejšemu študiju (povezovanje fakultet in delodajalcev, podjetja naj študentom omogočajo strokovno delo, plačano izpopolnjevanje ob študiju, podpora dobrim projektom študentov).
- Spodbujanje delodajalcev pri zaposlovanju mladih in mladih staršev.
- Spodbujanje vrtcev v podjetjih.

Kaj lahko storimo mladi?

- Spodbujanje samozaposlovanja mladih z oprostitvijo prispevkov prvega pol leta oz. do določenega dobička.
- Vključevanje mladih v pripravo, izvedbo in evalvacijo projektov zaposlovanja mladih.
- Vključiti mladinske organizacije v promocijo deficitarnih poklicev.

Primeri dobre prakse:

1. Neprofitna organizacija Ekvilib tudi v Sloveniji podeljuje certifikat Družini prijazno podjetje. Več o tem na <http://www.certifikatdpp.si/o-certifikatu/>.
2. Ponekod po Evropi se mladinski centri nahajajo v isti stavbi kot centri za starostnike.

Mnenje strokovnjaka

Mladi in demografski izzivi

Mladi, ki so se odločili za sodelovanje v delovni skupini »Demografski izzivi«, so izhajali iz zelo različnih okolij in tudi njihova seznanjenost z demografskimi vprašanji je bila zelo različna. Vendar sta bila vsem skupna želja po poglobitvi znanja in pripravljenost na aktivno sodelovanje v skupini.

Največji evropski in slovenski demografski izziv je spreminjanje starostne sestave prebivalstva. Ta se spreminja tako, da se manjša število mladih in večja število starih. Poslabšuje se tudi razmerje med tema dvema skupinama in starimi 15–64 let.

Proces staranja poteka v Sloveniji že dolgo in se bo nadaljeval tudi v prihodnosti. Glavni razlog je v dosedanem dolgotrajnem zniževanju rodnosti, zaradi česar se je že začelo zniževati število žensk v rodni dobi. To pomeni, da ne moremo računati na bistveno povečanje števila rojstev niti v prihodnjih desetletjih. Zato bo glede na projekcije Evropskega statističnega urada čez približno 30 let delež mladih v Sloveniji še nižji od sedanjega (14,0 %; 12,5 %), delež starih se bo zelo povečal (16 %; 27 %), zmanjšal pa se bo tudi delež starih 15–64 let (70 %; 59 %).

Staranje prebivalstva prinaša veliko sprememb, na katere se je treba vnaprej pripraviti ali se jim vsaj sproti prilagajati: povečevanje kulturne raznolikosti

prebivalstva zaradi priseljevanja kot posledice pomanjkanja domačih delavcev; zmanjševanje potreb po ustanovah in strokovnjakih za varstvo, vzgojo in izobraževanje otrok ter povečane potrebe po ustanovah in strokovnjakih za izobraževanje in varstvo starih; prilagajanje sistemov zdravstvenega, pokojninskega in socialnega zavarovanja; spreminjanje odnosa družbe do starih in mladih.

Priseljevanje in medkulturni dialog sta bila predmet razprav posebne skupine, zato se tega dela demografskih izzivov ta skupina ni dotaknila. Največ pozornosti so mladi namenili medgeneracijskemu sodelovanju in dialogu. Razveseljiv je njihov pozitiven odnos do staranja oziroma starih, prav tako tudi pripravljenost iskati možnosti sodelovanja oziroma povezovanja mladih in starih. Manj pozornosti je bila deležna nizka rodnost, čeprav je prav od nje zelo odvisno, s kakšno intenzivnostjo se bo proces staranja prebivalstva nadaljeval.

Demografski procesi so dolgoročni, zato običajno niso deležni potrebne pozornosti. Evropski teden mladih je dal priložnost, da se mladi z njimi seznanijo, o njih razmišljajo in izrazijo svoje poglede. Takšnih priložnosti bi morali imeti več.

Milivoja Šircelj,
demografinja

Zagotavljanje aktivne participacije mladih

Ključne besede:

aktivno
državljanstvo,
socialno
vključevanje,
spodbujanje
participacije na
lokalni ravni,
medsektorsko in
prečno sodelovanje
pri oblikovanju
politik, zakonodaja.

Uvod:

Participacija je pomemben del vsake družbe; še posebej je pomembna participacija mladih. Z njo si mladi gradimo svojo prihodnost – tako osebno kot družbeno. Ob določenih družbenih pojavih, ki so danes pogosti (na primer politična apatija, individualizacija in čezmerno potrošništvo), je zato pomembno vzpostaviti mehanizme, preko katerih bodo mladi postali aktivni pri odločanju in oblikovanju javne sfere.

Družba je mehanizem, v katerem lahko in mora vsak odigrati vlogo, ki pripada mnogo širšemu občinstvu kot zgolj tistim, ki jih srečujemo vsak dan. Mlade je treba ozavestiti tudi o tem, da so aktualni problemi, s katerimi se srečujemo, pokazatelj našega odnosa do soljudi in okolja. Pri čemer je izziv to, da bi mladi to videli kot priložnost, ki jo lahko izkoristimo za razvoj nove skupne zavesti in nove družbene atmosfere, v kateri bomo sami nosilci in pobudniki drugačnih, strpnejših, odločnejših in aktivnejših pristopov.

Pojem participacija je zelo širok in zajema vse ravni našega življenja. V skupini smo skušali oblikovati okvirno opredelitev participacije, a že samo o tem bi se lahko pogovarjali vsaj še kakšen dan. Spraševali smo se o tem, ali je vsaka aktivnost že participacija – tudi če se nanaša le na posameznika v skupnosti, kot je na primer pomoč babici pri vsakdanjih opravilih. Ali je vendar bistvena družbena participacija, torej participacija, ki vpliva na določene družbene sfere. Končne opredelitve nismo določili, vendar smo glavne postavke, kaj nam participacija pomeni, uporabili pri določanju izzivov.

Petra Pucelj in Ana Javornik,
moderatoriki skupine

Izziv št. 1:

Enakopravna obravnava vseh mladih pri participaciji

Pobude:

- Vključevanje vseh marginaliziranih skupin v družbeno participacijo.
- Vključitev ustreznih tem v šolski kurikulum.
- Organizacija tematskih delavnic s strani lokalnih in nacionalnih ustanov.
- Vključitev participacije v teme več razpisov za pridobivanje sredstev.
- Spodbujanje ustanovitve predstavniških teles na lokalni ravni, ki presega omejitve mladinskih svetov lokalnih skupnosti.
- Sprejetje odlokov o mladini na lokalni ravni.

Kaj lahko storimo mladi?

- Organiziranje kulturnih in športnih dogodkov, na katerih spodbujamo participacijo vseh

družbenih skupin.

- Inovativno in konstruktivno opozarjanje na probleme.
- Zbiranje idej po načelu enološkega ocenjevanja vina – osredotočenje na vsebino in ne na zunanost.

Izziv št. 2:

Ustvarjanje in izboljševanje pogojev za participacijo ter zagotavljanje mehanizmov za odločanje mladih

Pobude:

- V Zakonu o lokalni samoupravi je treba zavezati občine k zagotavljanju pogojev za delovanje mladinskih organizacij in ustanovitvi odbora za mladino.
- V Zakonu o mladinskih svetih je treba

onemogočiti podvajanje mladinskih svetov lokalnih skupnosti. V MSLS naj se voli polovica mladinskih organizacij in polovica neorganiziranih mladih vsaki dve leti.

- Sprejeti je treba Zakon o mladih.
- Sprejeti je treba nacionalni program o mladini in lokalne programe o mladini.
- Uvesti je treba nacionalni parlament za mlade, ki naj ga sestavljajo predstavniki MSLS.
- Ustanovitev Sveta vlade za mladino.
- Ustanovitev komisije za mladino v državnem zboru.

Kaj lahko storimo mladi?

- Povezovanje pri dajanju pobud in zavzemanju za skupne interese mladih.
- Predhodno posvetovanje z mladimi in podajanje mnenj na predloge aktov.

Izziv št. 3:

Ozaveščanje in motiviranje mladih za družbeno odgovornost

Pobude:

- Ozaveščanje prek reklam na TV in prek IKT: spoti o možnostih participacije in njeni vrednosti.
- Uvedba predmeta državljska vzgoja v osnovno šolo in predmeta osnove politologije v srednjo šolo.
- Spodbujanje e-participacije (npr. e-parlament in volitve prek interneta).
- Uvedba sankcij za neparticipacijo na volitvah.

Kaj lahko storimo mladi?

- Izvedba delavnic po šolah, vrtcih in fakultetah.
- Ozaveščanje otrok prek igre in lutkovnih predstav na temo participacije.

Izziv št. 4:

Pozitivna aktivacija več mladih

Pobude:

- Zagotovitev infrastrukture za participacijo mladih (igrišča, prostori za glasbene skupine ...).
- Vključevanje aktivne participacije mladih v šolski sistem kot praktične naloge.
- Večja finančna in administrativna podpora mladinskim organizacijam s strani lokalnih skupnosti in države. Sprejeti Zakon o

mladinskem delu, ki bo obvezujoč za vse člane lokalnih skupnosti.

- Zagotoviti mentorje za spodbujanje obšolskih dejavnosti na šolah.
- Poskrbeti za večjo prepoznavnost mladinskega dela kot možnosti za izvajanje šolske interesne dejavnosti oz. izbirnih vsebin.

Kaj lahko storimo mladi?

- Dajanje pozitivnega zgleda pasivni mladini z aktivnim delom.
- S povezovanjem družbenokoristnega dela in zabave pritegnemo pasivno mladino.
- Spodbujanje prostovoljnega dela po načelu mladi za mlade.

Izziv št. 5:

Sodelovanje in povezovanje mladinskih struktur

Pobude:

- Vzpostavitev ustreznih struktur na lokalni in nacionalni ravni (Mladinski svet, odbori za mladino ...)
- Skozi formalne mehanizme podpirati in spodbujati sodelovanje na področju mladinskega dela.
- Financiranje mreženja mladinskih organizacij in struktur.

Kaj lahko storimo mladi?

- Medsebojna izmenjava dobrih praks na različnih posvetih in konferencah.
- Skupni dialog mladinskih akterjev in doseganje konsenza.
- Poskrbeti za dober »marketing« oz. znati prepričati odločevalce.
- Skrbeti za prepoznavnost vseh – formalnih in neformalnih oblik mladinskega dela.

Primeri dobrih praks:

1. Slovenska filantropija že več let koordinira Festival prostovoljstva mladih. Več na <http://www.prostovoljstvo.org>.
2. Več evropskih držav ima na lokalni ravni organizirane odbore za mladino, v katerih o zadevah, povezanih z mladimi, soddločajo predstavniki občinskih oblasti in predstavniki mladinskih organizacij.

Izzivi migracij in medkulturni dialog

Ključne besede:

kultura, medkulturni dialog, migracije.

Uvod:

Evropski parlament in Svet Evropske unije sta leto 2008 razglasila za evropsko leto medkulturnega dialoga. Ciljna skupina programa je bila civilna družba, zlasti mladi. Ključne metode za doseganje ciljev leta so vključevale predvsem promocijo in izmenjavo dobrih praks ter odmevne akcije s področja kulture in izobraževanja.

Tudi mladim udeležencem skupine Več dialoga! se je zdelo razpravljanje o izzivih migracij in medkulturnega dialoga tako na nacionalni kot tudi širši evropski ravni v prihodnosti več kot nujno potrebno, zlasti ob aktualnih političnih razmerah in večanju sovražnega govora tako med politiki kot tudi v medijih.

Poleg ostalih prav tako pomembnih področij so bila področja, ki po mnenju mladih izstopajo kot nujno potrebna konkretnih sprememb, predvsem politična kultura, mediji in izobraževalni sistem.

Jasna Magić in Jerneja Modic,
moderatoriki skupine

Izziv št. 1:

Vključevanje medkulturnega dialoga v izobraževalni proces na vseh ravneh (učenci, dijaki, študentje, zaposleni v izobraževalnih ustanovah ...)

Pobude:

- Korektno izobraževanje in preoblikovanje učbenikov (primeren program državlanske vzgoje, književnosti, umetnosti ...) ter vključevanje vseh kultur v šolski program.
- Zagotavljanje osnovnega šolanja in odprava diskriminacije pri zaposlovanju.
- Izobraževanje učiteljev in drugih javnih uslužbencev na področju medkulturnega dialoga in strpnosti.
- Varuh pravic za to področje na ravni posameznih institucij in države.

Kaj lahko storimo mladi?

- DOS in ŠOS naj pri oblikovanju smernic odgovorita na potrebe izključenih skupin.
- Opozarjati na pomembnost tovrstnega izobraževanja prek projektov.
- Promocija strpnosti in senzibilizacija delavcev v izobraževanju.

Izziv št. 2:

Aktivna udeležba državljanov in prebivalcev RS v civilnih iniciativah

Pobude:

- Informiranje državljanov in prebivalcev o obstoječih pravicah in možnostih.
- Dosledno izvajanje migracijske politike.
- Aktivna participacija odločevalcev pri projektih.

Izziv št. 3:

Upoštevanje načel enakih možnosti v praksi

Pobudi:

- Dosledno izvajanje pravice do osnovnega šolanja, zdravstva in drugih storitev (tudi dostopnost).
- Sodelovanje organov odločanja z organizacijami in sodelovanje med organizacijami samimi (izmenjava dobrih praks).

Kaj lahko storimo mladi?

- Opozarjanje na pomembnost enakih možnosti prek družbenih akcij, organiziranega pritiska na institucije ipd.
- Pravna pomoč in seznanjanje s pravicami izključenih skupin (pravne točke v lokalnih skupnostih).

Izziv št. 4:

Promocija medkulturne strpnosti

Pobudi:

- Nameniti del prostora v medijih promociji strpnosti ter subvencioniranje objav promocije strpnosti.
- Izobraževanje kadrov v šolah in drugih javnih

institucijah.

Kaj lahko storimo mladi?

- Z namenom promocije strpnosti lahko organiziramo medkulturne koncerte in festivale.
- Izdamo lahko promocijski material.
- Uporabimo lahko spletne portale npr. Facebook ali MySpace.

Izziv št. 5:

Korektno izražanje v družbi in medijih

Pobude:

- Dosegati enakopravnost različnih kultur v medijih z oddajami o teh kulturah.
- Jasne smernice odločevalcev in pravna podlaga za sankcioniranje sovražnega govora.
- Oddaje o medkulturnem dialogu.
- Dosledno upoštevanje etičnih načel o novinarskem poročanju.

Kaj lahko storimo mladi?

- Opozarjanje na napake v medijih in doseganje popravkov objav.
- Izdelava priročnika za politično korektnost.

Izziv št. 6:

Odprt dialog med mladimi ter med mladimi in odločevalci

Pobude:

- Urad RS za enake možnosti naj razširi aktivnosti na vse pravice (pravice etničnih manjšin, migrantov, verujočih).

Migracije in medkulturni dialog

Multikulturalizem je nov teoretični in politični pojem, ki se je pojavil pred tridesetimi leti ter okrog katerega se vrtijo sodobne razprave o medkulturnem dialogu in migracijah. Vse sodobne države in družbe se morajo ukvarjati s fenomenom multikulturalizma, saj gre za zahteve ljudi, ki se razlikujejo od vladajoče večine. Sem spadajo vsi, ki imajo svoj življenjski način in identiteto drugačno od predvidene »nacionalne«. To so predvsem etnično drugačne manjšine, prvobitni prebivalci, narodne manjšine, migranti in celo ženske ter v skrajnih primerih gejevsko in lezbično usmerjeni posamezniki. Vsi ti zahtevajo priznanje svojega stila življenja in vrednot, ki so drugačne od prevladujočih ter zaradi tega lahko tudi diskriminirane in preganjane. V osnovi gre pri multikulturalizmu, ki ga teoretiki različno interpretirajo, za eno skupno potezo: zanikanje, da obstaja samo ena možna obravnava kulturnih razlik, to je ali asimilacija ali marginalizacija. Zagovorniki multikulturalizma trdijo, da priznavanje razlik in različnosti utrjuje socialno kohezivnost in pravičnost v družbi. Nasprotniki trdijo, da multikulturalizem zagovarja kulturni relativizem in zanika pomen skupnih norm in pravil. Vsi se strinjajo, da so ključne razlike, o katerih govori multikulturalna kontroverza, etnične razlike, pri čemer imajo oboji, povsem očitno, prav.

Naj omenim poseben primer multikulturalizma in

- Urad RS za verske skupnosti naj doseže transparentnost, pozitivno komunikacijo in opredeljeno vlogo v družbi.
- Urad RS za mladino naj zavzame jasnejša stališča glede mladinske politike in vključevanja medkulturnega dialoga vanjo.
- Državne institucije naj se seznanijo z željami mladih na področju medkulturnega dialoga.
- Komisija za reševanje romskega vprašanja naj transparentno in dosledno izvaja svojo vlogo glede na zadane naloge.
- Predstavniki izključenih skupin mladih naj bodo v različnih organih odločanja.

Kaj lahko storimo mladi?

- Izvajamo pritisk za vključitev medkulturnega dialoga v učni proces formalnega izobraževanja.
- Izvedemo teden medgeneracijskega dialoga.
- Izvedba etnofestivala.
- Izvedba delovnih akcij mladih za zagotovitev verskih objektov.

Primeri dobrih praks:

1. O projektu »Equal in music«, podprt v programu Mladina, ki ga je izvedel Mladinski center Dravinjske doline, lahko več izveste na spletni strani <http://www.mcd.si/natisni/?a=clanki&id=360>.
2. Društvo informacijski center Legebitra izvaja projekt Živa knjižnica (Vsi drugačni – vsi enakopravni). Več na www.razlicnost.si.

medkulturnega dialoga v povezavi z migracijami. Švedska je edina evropska država, ki je načelo multikulturalizma vnesla v ustavo ter vgradila v politični in socialni sistem. Leta 1975 so sprejeli odločitev, da so multikulturalna družba, da priseljeni ljudje niso gastarbajterji, začasno uvoženi pari delovnih rok, ampak ljudje, ki imajo družine, otroke, življenjske načrte in so si na Švedskem ustvarili svoj dom. Multikulturalizem, ki je temelj švedske ustave in družbe, temelji na načelih enakosti življenjskega standarda, svobodi izbire glede tega, kako močno si želi biti migrant integriran v švedsko družbo, in partnerstvu. Predvsem temelji na multikulturalnem državljanstvu, pri čemer je bistveno spoštovanje političnih pravil družbe, ne pa etnični izvor, barva kože, priimek in podobno. Bistven element tega sistema je prag tolerantnosti, ki je postavljen tam, kjer se začne pravnopolitična ureditev, ki jo predpisuje država. In tam je postavljen za vse enako. Paradoks multikulturalizma je s tem razrešen, čeprav ostajajo elementi rasizma in ksenofobije, ki jih mora vsaka družba, tudi švedska, vsakodnevno premagovati. Pri teh naporih so v vseh družbah prav mladi najpomembnejši.

Dr. Mirjam Milharčič Hladnik,

Inštitut za slovensko izseljenstvo, Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti

Zdravje in zdrav način življenja

Ključne besede:

zdravje mladih, šport kot orodje za mladinsko delo, dostopnost športnih objektov, zlorabe drog, omama in zasvojenost.

Uvod:

»Vse rezultate ostalih delovnih skupin lahko pozabimo, če te skupine ne bi imele zdravja.« S tem citatom sta predstavnika skupine na javni tribuni povabljenecem predstavila svoj pogled na pomen te delovne skupine v okrilju posveta »Bodi prihodnost. Bodi Evropa.«.

Področje delovne skupine »Več zdravja« lahko po mnenju skupine, predvsem pa po mnenju dr. Mojce Gabrijelčič Blenkuš, strokovne sodelavke z Inštituta RS za varovanje zdravje, razdelimo na dve področji – javno zdravje in zdravstvo. Če se zdravstvo ukvarja predvsem s kurativo in v osnovi predstavlja reševanje negativnih posledic, se javno zdravje ukvarja s širšimi vzroki za spodbujanje pozitivnega pristopa k zdravju in preventivo.

Skupina je ugotovila, da sta za spremembe na področju zdravja poleg angažiranosti posameznika potrebna predvsem močna politična podpora in ozaveščanje o vzrokih problema, in ne zgolj o blaženju posledic napačnega ravnanja.

Jan Pelozza in Urška Slana,
moderatorja skupine

Izziv št. 1:

Neenakovredno razmerje sredstev državnega proračuna, namenjenih preventivi in kurativi

Pobudi:

- Optimizacija in prestrukturiranje obstoječih sredstev (manj za kurativo, več za preventivo).
- Strukturirano nižanje stroškov, ki niso povezani s kurativo, in dodatna sredstva v preventivo (iz trošarin).

Kaj lahko storimo mladi?

- Vključevanje v preventivne programe (okrogle mize, vrstniške delavnice in dogodki) ter aktivno sodelovanje v javnih debatah (sprejemanje zakonov, priprava nacionalnih akcijskih načrtov).
- Raziskave o življenjskem slogu mladih.

Izziv št. 2:

Povišanje davčnih stopenj za nezdrave izdelke in sprememba namembnosti teh sredstev

Pobudi:

- Postopno nižanje davkov in višanje trošarin
- Namesto davka – odvajanje trošarine, ki je namenjena skladu za boj proti problemom, ki

jih nezdrav izdelek spodbuja (holesterol, rakava obolenja, predvsem preventivni programi in raziskave).

Kaj lahko storimo mladi?

- Javna podpora uvedbi trošarin in lobiranje za uvedbo posebnih skladov.
- Izvajanje programov za ozaveščanje širše javnosti.

Izziv št. 3:

Prepustitev odločanja o dolgoročnem zdravju državljanov strokovnjakom in ne politikom

Pobudi:

- Edini politično nastavljeni funkciji naj bosta minister za zdravje in državni sekretar.
- Direktorji direktoratsov naj bodo zaposleni za nedoločen čas oz. na to mesto postavljeni predvsem zaradi strokovnosti in ne zaradi politične pripadnosti.

Izziv št. 4:

Ponudba zdrave hrane v javnih ustanovah

Pobude:

- Umik avtomatov z nezdravo prehrano oziroma zamenjava njihove vsebine (licenciranje).

- Izboljšanje ponudbe sveže pripravljene zdrave hrane v javnih ustanovah.
- Spodbujanje hitrejšega prenosa strokovnih dognanj v prakso.

Kaj lahko storimo mladi?

- Raziskave in ozaveščanje o piramidi zdrave prehrane v primerjavi z dejansko dostopnostjo in promoviranjem nezdrave hrane.

Izziv št. 5:

Pri mladih, ki se vključujejo v z vidika zdravja tvegane oblike vedenja, zmanjšati oziroma preprečiti čim več neposredne in posredne škode za njihovo zdravje.

Npr. nevarnost okužbe zaradi injiciranja v nehigienskem okolju ob uporabi nedovoljenih drog.

Pobude:

- Sistemske in praktične rešitve (npr. varne sobe za uporabo nedovoljenih drog).
- Dostopnost zdravstvenih storitev za skupine mladih, ki se zaradi tveganih oblik vedenja (npr. nedovoljene droge, veliko spolnih partnerjev, samopoškodbe ipd.) sami le težko odločajo za zdravniško pomoč.
- Informiranje, zdravstvene storitve in svetovanje ponuditi na drugačen način ter na primernih lokacijah, tako da bo stigmatizacija čim manjša in se bodo mladi lažje odločali zanje.

Kaj lahko storimo mladi?

- Informiranje in ozaveščanje o zdravem načinu življenja.
- Informiranje in ozaveščanje o škodljivih posledicah tveganih oblik vedenja (npr. opozarjanje na nevarnosti in pasti uporabe drog).
- Informiranje in ozaveščanje o možnostih posredne škode pri tveganih oblikah vedenja ter informiranje tistih mladih, ki se vanje že vključujejo, kako vsaj čim bolj zmanjšati možne neposredne in posredne škodljive posledice (npr. okužbe pri uporabi drog zaradi neprimerne okolja).

Izziv št. 6:

Več gibanja in pravilno sedenje med poukom/predavanji

Pobudi:

- Subvencionirani anatomski stoli za študente, dijake in učence.
- Plakati in nalepke za promocijo gibanja in pravilne drže v učilnicah in predavalnicah.

Izziv št. 7:

Nedostopnost storitev za istospolno usmerjene mlade in heteronormativnost zdravstva

Pobude:

- Povečati razpoložljivost, dostopnost in kakovost storitev pri zagotavljanju zdravstvenih storitev za istospolno usmerjene mlade.
- Povečati profesionalne in socialne kompetence zdravstvenih delavcev.

Kaj lahko storimo mladi?

- Povečanje participacije istospolno usmerjenih mladih pri ozaveščanju širše družbe o zdravju te skupine.
- Sodelovanje z nevladnimi organizacijami, ki nudijo podporo istospolno usmerjenim mladim.

Izziv št. 8:

Nizka zavest o pomenu duševnega zdravja mladih, hkrati vse večje pojavljanje psiholoških in psihosomatskih težav (glavoboli, stres, depresija ipd.) že pri mladih in otrocih

Pobudi:

- Raziskati pojavnost problemov, kot so samopoškodbe pri otrocih in mladostnikih, motnje hranjenja, vprašanja LGBT, stres in strah, motnja pozornosti s hiperaktivnostjo ali brez nje, depresija pri otrocih in mladostnikih.
- Razbijati tabuje o temah, ki otroke in mladostnike mnogokrat potisnejo v stiske ter ki ogrožajo njihovo duševno zdravje (npr. nasilje med vrstniki in v družini ali občutek nesprejetosti zaradi drugačnosti).

Kaj lahko storimo mladi?

- Organizacija promocijskih aktivnosti in spodbujanje javne debate.
- Zmanjševati stigmatizacijo, povezano z duševnim zdravjem, in stigmatizacijo ljudi, predvsem mladih, ki se spopadajo s psihičnimi in psihološkimi težavami.

Primera dobrih praks:

1. Pobuda Tobačni evro – od vsake prodane škatlice cigaret bi se odvedla trošarina v višini 1 evra, ki bi bila namenjena zdravljenju rakavih obolenj, financiranju raziskav in preventivnih programov.
2. LGBT Health and Well being Centre (Škotska): <http://www.lgbthealth.org.uk/>.

Okoljske spremembe in vloga mladih

Ključne besede:

okoljske spremembe, raziskovalno delo mladih, kompetence, vloga gospodarstva, ozaveščanje.

Uvod:

V sedanjem stanju okolja lahko vidimo posledice veliko pritiskov na okolje, ki jih je predvsem človek povzročal v preteklih desetletjih. Posledice bomo najbolj občutili ravno mi mladi in naši potomci. Zato je potrebna aktivna skrb za okolje. Delovna skupina Več okolja je med svojim delom opredelila dva cilja, ki bi ju na nacionalni, evropski in globalni ravni morali upoštevati:

- ohranjanje rastlinske in živalske pestrosti in naravnih habitatov ter zavedanje, da je človek del tega naravnega okolja,
- pri načrtovanjih, ki posegajo v okolje, je treba razmišljati z vidika »kaj je dobro za celotno naravo« in ne zgolj z ekonomskega vidika, ki v želji za dobičkom okolje največkrat zanemarja.

Delovna skupina Več okolja meni, da lahko ta cilja dosežemo le s spremembo miselnosti in vrednostnega sistema – zavedati se moramo, da človek ni nad naravo, ampak je le njen enakopravni del.

Področje okolja je zelo široko, pri čemer je delovna skupina med delavnico vanj uvrstila onesnaževanje okolja in posledice, ki jih ima onesnaževanje za vode, tla in ozračje, podnebne spremembe, varstvo okolja (formalno in neformalno izobraževanje, razvoj in promocija nevladnih organizacij, ki delujejo na omenjenem področju ...), uporabo in promocijo alternativnih virov energije, zdravo prehrano ...

Pri čemer vsi ti izzivi zahtevajo, da se problema širše zavedamo. Vse, kar počnemo mi, se pozna pri sosedih in vse, kar počnejo pri sosedih, se pozna tudi pri nas. Vsak lokalni problem ima tudi globalni vpliv.

Imamo vprašanja. Imamo rešitve. Imamo tehnologijo. Vse, kar manjka, je korenita sprememba miselnosti, politične volje in interesov kapitala. »Prepričajmo jih!«

Marja Guček in Vid Tratnik,
moderatorja skupine

Izziv št. 1:

Oblikovanje spoštljivega odnosa do narave

Večina težav na tem področju izhaja iz nepravilnega ravnanja z okoljem, ki je posledica človekovega antropocentričnega videnja okolja in njegovega brezumnega izkoriščanja virov ter kapitalistične potrošniške družbe.

Možnosti sta dve: ljudje bomo ugotovili, da smo del narave, ali človeku ne bo uspelo praznovati svojega 22. stoletja.

Pobude:

- Izdelava nacionalne strategije »okoljske vzgoje«.
- Vključitev okoljske vzgoje v šolski sistem, vrtce,

osnovne in srednje šole.

- Zagotoviti več sredstev za neformalno izobraževanje in ozaveščanje o okoljski problematiki.
- Z zakonom določiti, da vse pravne osebe v svoje statutarne akte vnesejo člen o spoštljivem odnosu do okolja.
- Zmanjšanje »mentalnega onesnaževanja« medijev.
- Ustavitev hiperprodukcije.

Kaj lahko storimo mladi?

- Osebni zgled in manj dvoličnosti v smislu: »Za vse so krivi drugi.«
- Samoizobraževanje o okolju.

Izziv št. 2:

Spodbujanje okolju prijaznih tehnologij

Pri tem poudarek ne sme temeljiti na raziskavah in razvoju novih tehnologij, ampak na njihovi uporabi. Verjamemo, da imamo že danes veliko okolju prijaznih tehnologij, a se predvsem zaradi pomanjkanja politične volje in močnih individualnih interesov (npr. naftni lobi) take tehnologije še ne uporabljajo.

Pobude:

- Večje naložbe v uporabo »zelene« tehnologije in večja promocija njene uporabe.
- Prepoved potratnih energij z davčno regulacijo, npr. ekološki evro.
- Obdavčenje prevoznih sredstev na podlagi izpustov.
- Več finančnih sredstev za preventivo.
- Preusmeritev tranzita s cest na železnice.

Izziv št. 3:

Ohranjanje ekosistemov

Vsako živo bitje na neki način izkorišča okolje, a so človekovi vplivi močno preseglji mejo razuma. Kdo si želi živeti v svetu železobetona in asfalta, ki ga gradimo? Mi ne! Dobro je treba preceniti vplive vsake človekove aktivnosti na okolje in pretehtati njeno smiselnost.

Pobude:

- Bolj rigorozna zakonodaja glede regulacije poselitve in omejevanja novogradenj.
- Omejitev korupcije na področju gradenj.
- »Nehajte graditi trgovske centre!«
- Ureditev kanalizacijskega sistema.
- Stroga kontrola uporabe pesticidov (evidenca).
- Po zgledu ekošol uvedba ekopodjetij in eko javne uprave.

Kaj lahko storimo mladi?

- Zmanjšanje ekološkega odtisa vsakega posameznika (osebni akcijski načrt).
- »Kar kupujmo, tudi porabimo!« – spodbujanje dobrih praks čistilnih in ozaveščevalnih akcij v lokalnem okolju.

Primeri dobrih praks:

1. Neformalno izobraževanje v srednjih šolah prek delavnic in informacijskih akcij (npr. društvo Focus, <http://www.focus.si/>, in MMC Pina, <http://www.pina.info>).
2. Ekološka izvidnica, ki skrbi za odkrivanje črnih odlagališč v naravi (Zveza tabornikov Slovenije, www.zts.org), ter skavtska okoljska vzgoja (Združenje slovenskih katoliških skavtinj in skavtov).

Mnenje strokovnjaka

Okolje kot izziv za mlade

Če kdo, potem so predvsem mladi tisti, ki morajo v svoja vsakodnevna razmišljanja vključiti pojme, kot so narava, okolje, človek. Ali jih zares poznajo in razumejo njihov pomen? Sem del Narave, del okolja ali le nezainteresiran opazovalec dogajanja? Imam dovolj znanja in vedenja, da bom s svojimi dejanji prispeval k počasnejšemu in zmernemu obremenjevanju okolja in si prizadeval za nekaj, kar družba in politika razumeta kot trajnostni razvoj, ali bolje rečeno, takšen razvoj, ki bo vsem organizmom, vključno s človekom, zagotavljal odnose, kot jih določa Narava in ne mi, človeška družba, ki se postavljamo nad Naravo in zunaj nje?

Kakšno je torej primerno okoljsko in ekološko obnašanje ter kako ga zagotavljam sam pri sebi in v skupini? Vzpostavitev mreže mladinskih aktivnosti in izobraževanj vsakodnevno na vseh ravneh je le majhen, a pomemben korak, ki zagotavlja uspeh. Bistvena in osnovna je pravilna vzgoja, ki poleg potrebnega znanja zagotavlja spoštovanje Narave in vedno temelji na treh stebrih: družini, šoli in družbi. Šola in družba sta torej mesti, kjer se mladi srečujejo z mladimi, mesti, kjer se na sproščen način prenašajo temeljna izkustva ekološke zavesti, ki so zagotovilo spoštovanja Narave. Naravo moramo predvsem spoštovati; samo varovanje je slepa pot. Varujemo tisto, kar je naše, varujemo torej družino, otroke, dobrine, ki smo jih ustvarili. Narave ne moremo zgolj varovati, saj ni naša lastnina.

Narava je prožna in elastična; prilagaja se zunanjim vplivom, pri čemer človeštvo k temu izdatno prispeva. Vendar človeštvo ni imaginaren pojem. Vsak izmed nas je pomemben člen, zato je tudi vpliv vsakega izmed nas pomemben in ne nič. To mora biti izhodiščna misel vseh, ki mladim odpirajo oči pri spoznavanju okoljskih resnic. Vsak posameznik je

najprej odgovoren sam sebi in svojemu odnosu do okolja ali Narave, ne glede na to, ali bo to povezano z vprašanjem trajnostnega ali sonaravnega razvoja, globalnih sprememb in danes preveč spolitiziranih podnebnih sprememb. S prvim korakom se začne vsaka pot, tudi še tako dolga, vsak naš korak, ki je v sozvočju z Naravo, je pomemben doprinos k razbremenjevanju. Potrošništvo, kapital in napredek za vsako ceno, preko vseh trupel (organizmov), pa so koraki na poti k začetku konca. Narava bo preživela tudi to, tako kot je preživela potrese, vulkane, ogenj in vodo. Če bosta to preživela tudi človek in človeštvo ter kako dolgo, je odvisno od nas. Narave to sploh ne zanima.

Oprimo se torej na primere dobrih praks, ko postavljamo cilje delovanja med mladimi, ne bodimo pesimistični in katastrofični. Naj bodo mladi nosilci pozitivističnih in optimističnih dejanj, zgledov in vsakodnevnih dobrih novic. Mladinska gibanja naj ne dovolijo miselnega vdora vsakodnevne politike, ki jo vendarle ženeta predvsem napredek (gospodarska rast) in posledično potrošništvo vsakega izmed nas. Ta ista politika je odkrila podnebne spremembe in jih prodaja kot najbolj strašljivo možnost prihodnosti. Tematika je postala idealna megla, s katero ovijamo nevedneže in skrivamo realne probleme sedanjosti, npr. odpadke vseh vrst in slabšanje kakovosti pitne vode v Sloveniji. Navduševanje nad modnimi okoljskimi trendi vodi v dejanja prikritih akutnih nevarnosti ter potapljanje v nove in vedno večje težave. Prav zato vsi od mladih pričakujemo veliko kritičnosti in razmišljanje zunaj ustaljenih okvirov, ki jih postavlja politika. Tudi okoljska.

Redni prof. dr. Mihael J. Toman,
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo

Neformalno in priložnostno učenje mladih ob boku formalnega

Ključne besede:

formalno, neformalno in priložnostno učenje, vpliv formalnega šolskega sistema na mlade, beleženje neformalnih znanj, prostovoljno delo.

Uvod:

Tematika je obsegala področje neformalnega in priložnostnega učenja kot komplementarnega formalnemu. Podteme, ki naj bi se jih v razpravi dotikali, so bile: prostovoljno delo, beleženje neformalno pridobljenih znanj, izobraževanje in vpliv formalnega šolskega sistema.

Izhodišče za razpravo je bilo prepletanje procesov neformalnega, priložnostnega in formalnega učenja. Razpravljali smo o tem, kako se procesi medsebojno smiselno dopolnjujejo in kje je pri tem mesto mladinskega dela. V debati s strokovnjakinjo smo se strinjali, da ni jasnih mej med enim in drugim. Meje so pogosto institucije oz. organizacije, ki izvajajo eno ali drugo, pri čemer je ravno kombinacija obojega prava pot. Strinjali smo se namreč, da lahko le tako oseba pridobi vsa potrebna znanja, formalni šolski sistem, ki je v našem prostoru prevladujoč, na neki način »diktira« celotno izobraževanje.

Mladinsko polje kot nosilec neformalnega izobraževanja in učenja za mlade je premalo uveljavljeno in ima premalo ugleda v širši družbi, zato je tudi znanje, pridobljeno v mladinskem polju, v širši družbi manj prepoznano; v primerjavi s formalnimi strukturami izobraževanja pa bistveno premalo cenjeno.

Alenka Blazinšek in Mojca Perat,
moderatoriki skupine

Izziv št. 1:

Širiti pestrost ponudbe neformalnega učenja

Pestrosti ponudbe ni zlasti zunaj mestnih središč. Mladim zaradi oddaljenosti in drugih ovir ponudba pogosto ni dostopna. Starši tovrstnih izobraževanj ne cenijo dovolj, jih nočejo financirati ali mladim preprosto ne dovolijo, da bi se jih udeležili.

Pobude:

- Omogočiti večjo dostopnost neformalnega izobraževanja prek povečanja razpoložljivosti javnih prostorov (šole – popoldan, ko ni pouka, občine, skupni prostori, podjetja v času, ki ni delovni čas).
- Stimulacija vodjem javnih ustanov za odprto podporo neformalnemu izobraževanju. Pri tem mislimo finančno, davčno in simbolično stimulacijo – priznanja.

- Podelitev certifikatov »NFI šola«, »NFI podjetje«, »NFI organizacija«. Institucije, ki bi sodelovale pri vzpostavitvi kulture neformalnega izobraževanja na lokalni ravni, pridobijo prestižen naziv, ki ga podeljuje »pomembna oseba«, npr. minister ali župan.

Kaj lahko storimo mladi?

- Organiziranje okroglih miz, javnih tribun, promocijskih akcij in dogodkov izobraževanja.
- Izdelati spletno stran in ustanoviti spletno skupnost, kjer bi bila našeta ponudba neformalnega izobraževanja ter predstavljene dobre prakse.

Izziv št. 2:

Pritegniti mlade k neformalnemu učenju

Pobude:

- Promocija neformalnega izobraževanja v institucijah formalnega izobraževanja.

- Zagotovitev potrebnih kadrovskih in finančnih virov.
 - Spodbujanje okolja za razvoj in razmah neformalnega učenja.
- Kaj lahko storimo mladi?**
- Izvajanje in promocija kakovostnih programov. Dogaja se namreč, da izobraževanja niso kakovostna, kar škodi ugledu.

Izziv št. 3:

Priznavanje neformalnega učenja

Pobude:

- Izvedba raziskave o potrebah po priznavanju neformalnega učenja in obstoječem stanju: kako in kje se to že upošteva.
- Vzpostavitev meril in standardov kakovosti v neformalnem izobraževanju.
- Širša strokovna debata na temo kakovosti neformalnega izobraževanja v mladinskem delu in postavitev minimalnih standardov.
- Vključevanje priznavanja neformalno pridobljenega znanja v obstoječe formalne sisteme.

Kaj lahko storimo mladi?

- Pobude za raziskovanje dobrih praks.
- Promocija in ozaveščanje o pomenu neformalnega učenja.

- Sami lahko beležimo neformalno pridobljena znanja in sestavljamo svoj portfolio.

Primeri dobrih praks:

1. PUM – projektno učenje za mlade – je program neformalnega učenja za osipnike s ciljem njihove vrnitve v šolski sistem ali na trg delovne sile.
2. Nefiks (<http://www.nefiks.net>) je sistem beleženja neformalno pridobljenih znanj za mlade. Elektronska različica Nefiksa je dostopna na spletni strani <http://www.talentiran.si>.

Ključen je dialog

Najprej naj vam čestitam za izvedbo tega dogodka. Glede na to, kar smo tukaj slišali, ste morali trdo delati, se pripravljati, idej pa je tudi veliko. Seveda tudi hvala za povabilo.

Iz vseh teh predstavitev se vidi, kako si želite aktivno sodelovati pri odločanju. Ne samo pri političnem odločanju, ampak na vseh področjih. Tudi na področju kulture, gospodarstva, izobraževanja in raziskav. Vsepovsod se je treba odločati in vi ste tukaj pokazali zelo širok pogled, kar mi je zelo všeč. Moram priznati, da imam sama osebno dobro izkušnjo glede sodelovanja v evropskem prostoru in si želim, da bi to izkušnjo prenesla tudi v Slovenijo ter da bi se ta kultura širokega sodelovanja prenesla na vse članice v Evropi. Naša politika in oblikovanje politike sta zelo specifična, ker nimamo opozicije in nimamo koalicije ter moramo čisto za vsako stanje oblikovati neko večino. Kar pomeni, da se moramo med sabo znati lepo kulturno pogovarjati, da se moramo znati spoštovati, da se ne smemo zmerjati, ampak si moramo prej prebrati, kako se neko stvar na lep način pove, in da moramo biti zelo pripravljeni, če želimo s kakšnim od svojih argumentov prodreti in pridobiti podporo svojih kolegov in kolegic. Vendar če želimo imeti take močne argumente, moramo biti zelo odprti, se pogovarjati s strokovnjaki določenih področij. S tistimi ljudmi, ki se strokovno ukvarjajo s kakšnim področjem, problemom ali imajo tovrstno izkušnjo. In to zagotovo

pomeni, da kadar se oblikujejo mladinske politike, potem se moramo pogovarjati z mladimi. Tako, da se tukaj z vami povsem strinjam. Vendar je res, da delo poteka na tak način, da potem potrebujete tudi ljudi, ki so obnašajo izredno odgovorno, in to kar na obeh straneh. Na eni strani politiki in na drugi strani tisti, ki poskušajo s svojimi idejami prodreti. Oboji morajo imeti ogromno znanja in tudi samozavesti, da se lahko odprto pogovarjamo, izmenjujemo mnenja in na podlagi te izmenjave izoblikujemo tudi določene ugotovitve. Kajti če tega znanja in samozavesti ter odprtosti ni, potem obe strani ostaneta vsaka pri svojih stališčih kljub skupnim sestankom. To ni značilno samo za politično odločanje, ampak tudi za vse ostale procese; slišala sem na primer veliko tudi o izobraževanju. Zelo lepo bi bilo, če bi nam nekoč uspelo oblikovati tak sistem, kot ste ga omenjali, ampak to, kar sem pravkar govorila za odnos med politiko in tistimi, ki si želijo na nas vplivati, velja tudi v tem primeru. Zato moramo temu dejansko posvečati bistveno večjo pozornost, kot jo posvečamo doslej, pri čemer govorim o celotni Evropi, ne samo o Sloveniji. O tem, kakšen kader je na posameznih šolah, kako so ti ljudje, učitelji in profesorji izobraženi ter kaj je pravzaprav njihova vrednota, kaj želijo doseči pri učencih, dijakih in kasneje pri študentih. Najenostavneje je samo ocenjevati neko znanje, ki je v učnem načrtu. Bistveno težje je to, kar ste vi govorili. Upoštevati neko neformalno učenje. Moram reči, da sem bila tudi kot evropska poslanka v več šolah, z veseljem sem prišla, kamor so me povabili, in da imam občutek, da so mladi zelo odprti za tak način sodelovanja, ampak to seveda potrebuje in zahteva od učiteljev ter profesorjev neke vrste dodaten napor, ki jim ga sicer ni treba opraviti. Tako da če bo več pritiska z vaše strani, menim, da se bo tudi v šolah na tem področju še kaj premaknilo. Tu bi bil smiseln komentar v zvezi s prvim področjem »Izzivi igralci medkulturni dialog«, ko ste govorili, da je treba biti v medijih bolj aktiven, v javnosti bolj aktiven. Če želite, da se vzpostavi takšen način in takšen sistem v šolah, pridite s tako pobudo v javnost, vendar ne na tak način, da kritizirate to, kar

Naprej bi se rad zahvalil gospe Činčevi z ministrstva za zdravje, ker je tako konkretno in jasno odgovorila na naše pobude. Prav tako bi se rad zahvalil kolegu, ki je izpostavil dilemo, kako navezati stik z različnimi institucijami.

Poslanka Jerajeva je omenila, da institucije pogosto ne znajo vzpostaviti kontakta z mladimi. Tukaj se obračam na različne institucije, da naj naredi vsak tisto, kar lahko.

Jernej Guzej, Društvo študentov medicine
Brdo pri Kranju, 6. 11. 2008
Na javni tribuni Izzivi za prihodnost

se zdaj dogaja. Vedno se mi zdi, da je boljše sprejeto, če imate neko pozitivno idejo. Naredite neko akcijo na tak način, da poskusite promovirati ljudi, mogoče učitelje, profesorje, ki delujejo na tak način, kot bi si vi želeli. To se mi zdi, da ima bistveno večji učinek. Strinjam se z vami, da je v medijih in javnosti objavljeno le tisto, kar je negativno, tisto, kar nam ni všeč, ampak ko vsak pri sebi premislimo, kaj lahko spremenimo, bi nekaj predlagala. Zelo mi je bilo všeč, ker ste pri vsakem področju tudi sami povedali, kaj nameravate narediti, in seveda, če bomo na tak način delali, potem se vam sploh ni treba bati za prihodnost. Malce me je presenetilo, da je bila ravno skupina za okolje najmanjša. Meni se zdi, da so prav tukaj največji izzivi današnjega časa, ki bodo imeli bistveno večji vpliv na vas kot na nas. Na evropski ravni smo v zadnjih dveh letih določili podnebne spremembe za prioriteto politiko. Tudi izvedena raziskava Eurostata je pokazala, da smo v Sloveniji med najbolj ozaveščenimi narodi na tem področju. Zato me malo čudi, da je tukaj bilo nekoliko manj odziva. To, kar potrebujemo na področju okoljske politike, je ozaveščen prebivalstvo. Potrebujemo ustrezen pravni okvir, ki se oblikuje v državnem zboru oz. nacionalnih parlamentih kot tudi v Evropskem parlamentu. Potrebujemo tudi ustrezna finančna sredstva. Videla sem, da ste dali velik poudarek prometu, vendar bi vas opozorila, da promet ni največji onesnaževalec, potencialno je največji onesnaževalec, vendar je dejansko energetika tista, ki je največji onesnaževalec, tako da bomo morali tukaj narediti še bistveno večje spremembe. Zelo sem vesela, da ste omenili učinkovitost. Prav na področju učinkovitosti ste mladi tisti, ki lahko največ naredite. Tukaj so narejeni tehnično preprosti izračuni, ne le na ta račun, da ugašamo televizijo, ampak da ugašamo luči, gremo peš namesto z dvigalom, uporabljamo materiale, ki se reciklirajo, in da smo tudi sami ozaveščeni potrošniki, da kupujemo robo, ki ima čim manj odpadnega materiala. Tukaj bi izkoristila priložnost in vas povabila, da si ogledate mojo spletno stran, na kateri vsake toliko časa poteka tudi kakšna ekološka akcija in tudi trenutno poteka ena takih,

pri kateri sodelujem z vrtci, OŠ in srednjimi šolami. Zelo vesela bom, če mi boste pomagali dvigniti to ozaveščenost. Veliko takih akcij sem organizirala v sodelovanju z mladimi.

Za zaključek naj še povem, da je to, kar sedaj pripravljamo na evropski ravni, to je področje samozaposlovanja, podjetništva in pomoč mladim pri ustvarjanju podjetij, da jim bo uspelo kot podjetnikom, izjemno pomembna tema. Zelo bom vesela, če bom od vas dobila pobude, ki jih bom tudi prenesla v odbor in na ta način tudi v evropske dokumente. Želim vam uspešno delo še naprej.

Dr. Romana Jordan Cizelj
Poslanica SDS v Evropskem parlamentu

Rad bi se odzval na komentar poslanke Jerajeve o tem, da se je v preteklosti velikokrat zgodilo, da niso našli sogovornikov pri mladinskih vprašanjih. Pri tem mi je žal, da je ni več tukaj, ker me zelo zanima, kako postati ta sogovornik. Dejansko vidim dve poti. Prva je, da se posameznik neposredno obrne na poslance, na ministre itn. Tudi sam sem se v preteklosti velikokrat obrnil na različne institucije in odločevalce. Obrnil sem se na njih, ampak odgovore sem dobil od kakšnih nižjih uradnikov, ki so me napotili na drugo ministrstvo in od tam spet do drugega, tako da ponavadi do teh ljudi sploh nisem prišel. Druga možnost je prek že ustanovljenih institucij. Tukaj se mi zdi zelo pomemben Mladinski svet Slovenije, ki je najbolj neposreden sogovornik Urada za mladino ter dejansko izvršilne in zakonodajne oblasti. Vendar tudi v okviru Mladinskega sveta vidim oviro. Sam na primer nisem član nobene izmed organizacij, ki so članice Sveta. Če se ne vključim v nobeno izmed teh organizacij, ne morem delovati prek Sveta. Kako se lahko potem kot posameznik iz neke druge strukture udeležujem v tem dialogu z odločevalci?

Martin Breskvar,
odbor za participacijo otrok in mladostnikov pri Unicefu
Brdo pri Kranju, 6. 11. 2008
Na javni tribuni Izzivi za prihodnost

Mladi v dinamičnem času

Lepo pozdravljeni! Res je, da sem bil do 21. septembra bolj navajen govoriti na tisti strani, ampak sem vesel te priložnosti. Upam, da bo slovenska mladina, od tega danes tukaj sedimo štirje poslanci; dve poslanki in dva poslanca, v državnem zboru pa je še nekaj takšnih in verjamem, da lahko v tem mandatu naredimo marsikaj k temu, da se bodo ideje, ki so bile danes predstavljene, uresničile skozi zakonodajno in vladno iniciativo.

Najprej naj poudarim, da živimo v zelo dinamičnem času, da se svet zaradi finančne krize dinamično spreminja, pri čemer menim, da je tukaj priložnost, da v nekem temeljnem partnerskem dialogu oblikujemo neke nove smernice, kako naj globaliziran svet in slovenska skupnost izgledata, tako da bo življenje bolj pravično. Zdi se mi, da je bilo danes predlaganih ogromno dobrih idej, sam priznam, da sem pogršel eno točko, pri kateri bi, priznam, najbolj poudarili mlade, našo inovativnost in izjemno sposobnost prilagajanja. To je podjetništvo in tudi socialno podjetništvo, ker mislim, da lahko s promocijo podjetništva v Sloveniji razširimo možnosti za to, da bi se nas več odločalo za samostojno podjetniško pot, seveda pa je dolžnost države in podpornega okolja, da zagotovita ustrezne instrumente za to, da bi mladi podjetniki lahko uspeli, prevzeli odgovornost za svoje ideje in te ideje tudi uresničili. Mislim, da

lahko napovemo nekaj pomembnih procesov, ki ste jih nakazali tudi v predstavitev. Meni se zdita ključna dva; Nacionalni program za mladino in Zakon o mladini. V državnem zboru se v tem trenutku trudimo, da oblikujemo ustrezen proces dogovarjanja, o tem bo kaj več spregovoril Dejan, meni pa se zdi ključno, da znotraj najavljenega stalnega socialnega dialoga, ki bo potekal pri novi slovenski vladi in bo skušal odgovarjati na krizni čas, sodelujejo tudi predstavniki mladih. Naj zaokrožim, mislim, da je čas nekaterih temeljnih sprememb, da je sedaj dobra priložnost, da oblikujemo bolj povezano skupnost. Ključno pri tem je, da znamo v družbi prisluhniti drug drugemu in iz tega razloga je ta projekt danes izjemno dober.

Mislim, da je evropska in slovenska mladina vstopila v pravi trenutek oblikovanja tega dialoga, najprej med seboj in nato tudi s tistimi, ki odločajo, zato da začnejo čim prej potekati konkretne akcije in da te zaživijo v konkretnih spremembah.

Matevž Frangež
Poslanec SD v državnem zboru

Sveta šole in dijaških domov sta morda najpomembnejšega organa izobraževalnih institucij. Dijaki so v svetih zavoda veliko let imeli svoje predstavnike, vendar jih v zadnjih dveh letih nimamo več. Mislimo, da je bil to eden od večjih korakov nazaj pri participaciji mladih. Imeli smo neposreden vpliv na izobraževalni proces v slovenskih srednjih šolah in še vedno si ga želimo nazaj.

Rok Kodelj, Dijaška organizacija Slovenije
Brdo pri Kranju, 6.11.2008
Na javni tribuni Izzivi za prihodnost

Preiti je treba od besed k dejanjem

Lep pozdrav z moje strani in hvala za povabilo. Zelo sem navdušen nad vsebino, ki ste jo predelovali v teh dveh dneh. Sploh nisem dvomil, da ste sposobni priti do takšnih rešitev. Že velikokrat v preteklosti so mladinske organizacije prispevale veliko k temu, da bi bilo mogoče položaj mladih v Sloveniji izboljšati, vendar žal ni bilo posluha za to, vendar sem prepričan, da je treba preiti od besed k dejanjem.

Zavedati se moramo, da je to velika generacija, ki se danes sooča z največjimi izzivi, pri čemer nas je kar nekaj v državnem zboru, ki lahko premaknemo tehtnico v to smer, da ne bomo več govorili, da odločajo o mladih samo mladi, ki malo vedo ali nič ne vedo. Rad bi poudaril, da komaj čakam, da preberem to belo knjigo, s katero bomo lahko bolj argumentirano nastopali v državnem zboru. Sam veliko stavim na to, da je treba mlade vključiti v proces odločanja. Zelo me veseli, da ste v svojo agendo vključili tudi ustanavljanje parlamentarne komisije za mladino. Kot veste, ravno sedaj potekajo aktivnosti v tej smeri, da znotraj državnega zbora ustanovimo komisijo za mladinska vprašanja. To se mi zdi zelo pomembno, zato da lahko tudi mladi odločajo in razpravljajo o tistih zadevah, o zakonskih zadevah, ki so povezane z njimi. Verjamem, da bomo tukaj štirje poslanci to zadevo podprli, navsezadnje podpiramo mlade in vemo, da je to prihodnost v pravi smeri. Druga stvar, ki jo Slovenija že 10 let sprejema, je Zakon o mladinskem delu in mladinski politiki. Mislim, da je osnutek tudi na uradu, če se ne motim. Zraven tega je to podlaga za nacionalni program za delo z mladimi, ki ga imajo naši sosedi Hrvati več kot sedem let. Veliko zakonodaje je treba dopolniti, tako da čas je za akcijo. Okrepiti moramo vloga Urada Republike Slovenije za mladino, ki je danes pod ministrstvom za šolstvo. V

koalicijski pogodbi smo nekako predvideli, da bi urad premaknili na vlado Republike Slovenije, da bi tako postal močnejši in vplivnejši glede koordinacije med posameznimi ministrstvi. Ogromno je idej, kako preiti od besed k dejanjem, vendar nikakor ni namen, da ena skupina ljudi pelje nekatere projekte znotraj državnega zbora samostojno. Na tej točki se obračam na vašo pomoč in na vaše vključevanje. Kadar koli želite, imate možnost navezati stik z nami osebno, sporočiti svoje želje in ideje, ki jih želite izvesti. Mislim, da to ni edina rešitev. Vendar pri tej točki ne smemo pozabiti, kdo je član katere politične opcije, da se morajo mladinske organizacije in politični podmladki povezati, da dosežemo enotne cilje. Čaka nas ogromno dela. Verjamem, da je ta komisija nujno potrebna in da bomo dobili ugodno podporo. Na tem mestu moram pohvaliti Mladinski svet Slovenije, ki je skupaj z vsemi podmladki dosegel konsenz na tej točki, podmladki so to idejo podprli. Obstaja nekaj upanja glede tega, da bo tudi mladina enkrat združena v tej smeri, da bomo pozabili na politično pripadnost in dali prednost predvsem vsebini.

Obstaja še ena ideja, to je po vzoru Sveta za študentska vprašanja, kjer bodo tudi ključni ljudje z ministrstev sodelovali pri ključnih vsebinskih vprašanjih, ki zadevajo mladino. Sami veste, da je generacija ogromna. Tukaj imamo dijake, študente, brezposelne, zaposlene, mlade družine itd.

Tega položaja mladih se je treba lotiti celostno in ga končno tudi začeti reševati. Jaz bom dal vse od sebe in verjamem, da tudi vi.

Dejan Levanič
Poslanec SD v državnem zboru

Mladi med priložnostmi in možnostmi

Vesela sem bila povabila na konferenco mladih, ki jo organizira Urad za mladino. Sama sem se z mladinsko politiko začela posebej intenzivno ukvarjati po tem, ko sem bila prvič izvoljena za poslanko in sem ugotovila, da mladi nimajo možnosti, da bi se o mladinski problematiki pogovarjali s politiki. Zdelo se mi je, da je to ključni problem – torej pomanjkanje komunikacije med politiki in mladino – in da se mladim včasih tudi povsem neupravičeno v usta polagajo besede o tem, da jih politika ne zanima. Že ta konferenca dokazuje, da to ne drži.

Ko sem se odločila, da prvič kandidiram za poslanko, sem bila v dilemi. Ne le zato, ker sem ženska, ampak predvsem zato, ker sem bila mlada. Ob prvi kandidaturi sem imela 27 let in mnogim se je zdelo, da sem premlada za to, da bi bila poslanka. Kasneje sem ugotovila, da lahko s pogumom in pravo mero drznosti v politiki dobro deluješ ter tako tudi na svoj način pomagaš, da se vprašanja, povezana z mladimi, večkrat znajdejo na dnevnem redu državne politike. Ker je, žal, do sedaj v politiki na državni ravni delovalo premalo mladih politikov, so bili tudi mladi premalo aktivno vključeni v procese politike na državni ravni. Pogosto veliko razpravljamo o tem, kaj bi bilo dobro narediti za mlade, medtem ko si v realnosti včasih bol

Tudi jaz bi se rada dotaknila področja zdravlja mladih. Udeležim se veliko okroglih miz in posvetov, ampak nikoli ni nikakršnega glasu mladih, ki se srečujejo s stigmatom, povezano z duševnim zdravjem. Poznam nekaj teh mladih in vem, s kakšnimi težavami se srečujejo. Na primer: kako zelo težko je za te mlade najti prvo zaposlitev. Pa tudi če jo dobijo: kadar pride do krize in hospitalizacije, ni na voljo prave podpore, tudi v službi ne.

Ali je kje kakšna strategija? Ali se da kaj pomagati?

Manuela Kirevič, Salezijanski mladinski center Celje
Brdo pri Kranju, 6. 11. 2008
Na javni tribuni Izzivi za prihodnost

malo resnično prizadevamo za to. Menim torej, da bi mladim morali dati bistveno več možnosti za delovanje v politiki. Korak naprej v smeri vse večjega zavedanja o problematiki mladih je v tem, da smo v novem sklicu Državnega zbora Republike Slovenije Odbor za kulturo, šolstvo in šport preoblikovali v Odbor za kulturo, šolstvo, šport in mladino. Zelo sem bila navdušena tudi nad sloganom »Nič o mladih brez mladih«, ki bi ga bilo treba večkrat in glasneje ponavljati.

V družbi obstajajo tudi drugi problemi, ki so prav tako povezani z mladimi in mladinsko politiko, čeprav se na prvi pogled zdi, da ni tako. Na primer – globalno segrevanje in okoljska varnost, ki nas vse zadevata, se še posebej dotikata mlajših generacij, saj bo okolje prihodnosti takšno, kakršno ga bo ustvarjal današnji svet, današnja mladina.

Vsi se tudi vse bolj zavedamo pomena zdravega načina življenja – redne telesne aktivnosti, gibanja, zdravega prehranjevanja ... Tudi iz teh razlogov sem se odločila, da organiziram akcijo Življenje je lepo, s športom proti zasvojenosti, pri kateri so mi pomagali različni slovenski športniki. Želim si, da bi ta akcija postala tradicionalna.

Priložnosti in možnosti za aktivno udejstvovanje mladih v politiki je torej zmeraj več. Ne le politiki, tudi celotna družba postaja vse bolj občutljiva za mladinsko problematiko. Z zavedanjem, da so mladi gibalno razvoja in prihodnosti ter da mi, nekoliko starejši, predstavljamo bazo izkušenj, ki ta razvoj poganja, lahko sodelovanje med mladimi in politiki postane bogatejše, plodnejše in nadvse uspešno.

Eva Irgl

Poslanka SDS v državnem zboru in predsednica Komisije za
peticije ter za človekove pravice in enake možnosti

Mlade želimo za sogovornike

Sem poslanka že v drugem mandatu. Veseli me, da je v tokratnem sklicu nekoliko več mlajših poslancev in upam, da kolegi Dejanu Levaniču energija ne bo pošla, ker je včasih med starejšimi kolegi kakšno dobro idejo težko realizirati. Enkrat je problem denar, drugič kaj drugega, tako da bomo morali res sodelovati in delati skupaj.

V teh dveh dneh ste odprli kar nekaj problemov, o katerih smo se večkrat pogovarjali tudi mi, na različnih ravneh. Kar nekaj stvari smo poskušali narediti v prejšnjem mandatu, zagotovo jih bomo poskušali tudi v prihodnje. Nekaj korakov je bilo narejenih tako pri zaposlovanju mladih kot pri pomoči v zvezi z reševanjem stanovanjskega problema. Naša ideja je bila, da bi stanovanjski sklad dobil drugačne zadolžitve, bil bolj operativen; namesto da gradi stanovanja, naj bi upravljal stanovanjski fond, npr. tako da bi zamenjal večje stanovanje starejših in ga namenil mlajši družini, za starejše pa zagotovil manjše in primernejše stanovanje ipd. Očitno je bila to zelo optimistična ideja in ni padla na plodna tla. Vendar je to zagotovo ideja, ki bi v prihodnje lahko bila prioriteta stanovanjskega sklada in načina njegovega funkcioniranja. Na splošno ugotavljamo, da je veliko stanovanj praznih in neizkoriščenih. V tem času je bil izveden popis stanovanjskih enot, tudi z namenom, da ugotovimo, koliko je praznih stanovanj in koliko le-teh bi se lahko namenilo za mlade po dostopnih cenah. Če je stanovanje veliko in če so celo prazna ter draga, nam to nič ne pomaga. Zagotoviti je treba ugodne in dostopne cene.

Tudi sama bi podprla idejo nič o mladih brez mladih, ampak v zadnjem mandatu smo se včasih soočali s problemom, da nismo imeli sogovornika. Do nas so velikokrat prišli predstavniki dijaške ali študentske organizacije, za kakšna druga področja pa velikokrat ni bilo sogovornika. Tako smo se odločali tako, ne čisto na pamet, saj smo še vedno vključeni v mladinske

povezave ali imamo kontakte z vami. Včasih sem se pri kakšnem zakonu vprašala, kaj pa to pomeni za mlade, vendar smo sami morali najti odgovor oz. so na to ponavadi odgovarjali starejši, in ne tisti, ki jih stvar zadeva, stari od 20 do 30 let ali od 15 do 20 let. V tem smislu bi se bilo dobro v prihodnje več pogovarjati in srečevati. Poleg Mladinskega sveta, ki naj bi že sedaj imel stališče ob sprejetju katerega koli zakona, ki zadeva tudi mlade, pravega odziva ni bilo. Sama sem delala v podmladku in vem, zakaj je to tako. Nekajkrat na leto smo se dobili na Mladinskem svetu, predstavniki mladih; skavti, taborniki, politični podmladki in peljali vsak svojo zgodbo, izvajali vsak svoje programe ... Nismo delali povezano. Pomagali si med seboj največkrat nismo, zato me veseli, da predlagate, da je treba probleme in rešitve sinhronizirati in jih delati skupaj, ker se lahko stvari samo tako premikajo naprej in smo lahko vsi skupaj učinkovitejši.

Podpiram tudi to, da bi morali imeti neko enotno strategijo, zato smo tudi ves čas govorili, da bi morali imeti Zakon o mladini. V Zakonu o lokalni samoupravi bi morali zapisati, da so lokalne skupnosti – občine zavezane k podpori mladinski dejavnosti in morajo spodbujati združevanje mladih ne samo z besedami, ampak tudi finančno. Vendar je tako, če nekaj ni obvezno, potem se lahko naredi ali ne. Lokalne skupnosti bi morale biti prve, ki bi spodbujale aktivnost mladih, saj se prava družbena aktivnost mladih začne najprej v lokalnem okolju in potem šele kje drugje. V prihodnje bom skušala vse zakone, ki jih bomo sprejemali in o katerih se bomo pogovarjali, videti predvsem glede na to, kaj to prinaša mladim in kaj za mlade pomeni. Trudila se bom, da bodo čim boljši in da bomo skupaj dosegli cilje, ki ste si jih zadali in jih tudi nam politikom predstavili ter napisali.

Alenka Jeraj
Poslanka SDS v državnem zboru

Vabim k razmisleku o mladih

Hvala za vabilo in čestitke za opravljeno delo organizatorjem kot tudi udeležencem.

Nagovorilo me je najprej poročilo prve skupine Migracije in medkulturni dialog. Temu dogajanju sem se želel pridružiti že včeraj, a sem vodil posvet predstavnikov verskih skupnosti z glavno temo Sovražni govor, kar je zanimivo sovpadanje z današnjimi sklepi. Udeležilo se ga je 37 predstavnikov 16 verskih skupnosti. Iskali smo možnosti, kako lahko verske skupnosti prispevajo k reševanju tega problema. Povabili smo strokovnjake na to temo s Fakultete za družbene vede in urada Varuha človekovih pravic. Naš urad zajema več dejavnosti za pospeševanje medverskega dialoga. K tej diskusiji želim prispevati mnenje o pomembnosti verske razsežnosti človekove osebe – o globini te razsežnosti in njenem pomenu za medverski dialog ter druge tu načete teme – in o pomenu verske svobode. Povabil bi k razmisleku in diskusiji oziroma postavil vprašanje, kaj lahko k

tej temi prispevajo cerkve in druge verske skupnosti oziroma vi sami mladi v njihovem okviru? Ker po verjetnostnem računu marsikdo od vas deluje tudi tam. Prejšnji mesec sem bil na nekaterih dogodkih, ko se je predstavila Islamska skupnost v Republiki Sloveniji v Mestnem muzeju v Ljubljani. Dogodki so potekali kakšnih 10 dni. Dosti jih je bilo namenjenih mladim in dosti dogodkov je nagovarjalo mlade; govorili so tudi o dejavnosti mladih v verski skupnosti. Tudi naslov Nikodemovih večerov, ki se začnejo na Teološki fakulteti in bodo trajali 14 dni, je »Mladi priložnost ali grožnja«. Želim povedati, da se verske skupnosti zelo intenzivno ukvarjajo s temi problemi. Razmislek, kaj lahko naredijo verske skupnosti in vi znotraj njih, je zagotovo smiseln in dobrodošel. Druga tema je bila področje demografije. »Več mladih« – to je čudovit programski cilj. Sam sem videl zelo veliko dobrih predlogov, pri čemer menim, da bi bilo dobro poglobiti opis odnosa mladih do naslovnega cilja. Marsikaj tehtnega in koristnega je bilo povedanega pri drugih temah, kot pri temi »Dostopnost stanovanj«.

Še enkrat čestitke organizatorjem ter sodelujočim in pogumno naprej.

Dr. Drago Čepar

Direktor urada Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti in član Statističnega sosveta za statistiko prebivalstva

V Sloveniji trenutno ni zadostnih institucionalnih okvirov, prek katerih bi lahko dijaki neposredno vplivali na oblikovanje politike, ki jih zadeva. Tudi Dijaška organizacija Slovenije kot nacionalna stanovska organizacija težko kaj doseže pri institucijah (tukaj mislim predvsem na državni zbor ter ministrstvo za šolstvo in šport) in težko kaj doseže brez medijskega pritiska. Šele po tem se lahko o čem pogovarjamo. Zato je zelo lepo poslušati ideje o komisiji za mlade, o svetu za vprašanja mladih itd. Vsekakor bomo gospoda poslanca držali za besedo.

Rok Kodelj, Dijaška organizacija Slovenije
Brdo pri Kranju, 6. 11. 2008
Na javni tribuni Izzivi za prihodnost

Razmišljanje mladih je izredno zrelo

Veseli me, da sem med vami. Izredno zanimivo je bilo poslušati vaše predstavitve. Seveda sem bila glede na to, kar delam, še posebej pozorna na predstavitve v povezavi z demografijo in zaposlovanjem. Reči moram, da je vaše razmišljanje izredno zrelo in profesionalno, tako da sem ob tem razmišljala, da bi vašemu sloganu nič o mladih brez mladih, dodala še to – nič v družbi brez mladih.

Zelo me je presenetilo razmišljanje in predlog o tem, da je treba razmišljati o tem, kako imamo zakonodajno urejeno področje posredovanja dela prek študentskih servisov in agencij, ker sem sama globoko prepričana, da je treba na tem področju nekaj narediti. Če bi se sedaj zapeljali skozi Kranj, bi lahko videli velik napis študentskega servisa, ki sporoča, da

je ponudnik največjega števila del; nad tem se človek najbrž malo zamisli, ali je to najboljše in ali je tukaj treba kaj storiti. Dodala bi še to, da smo dejansko pred izzivi, kako porazdeliti vlogo med posameznimi generacijami, in premišlujem o tem, da ne gre več za to, da so mladi tisti, ki naj se izobražujejo, starejši pa smo tisti, ki naj delamo, ampak bomo morali pravzaprav oboji oboje početi čim dlje.

Damjana Košir
Generalna direktorica Direktorata za trg dela in zaposlovanje,
Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve

Kljub temu da naj bi bilo sedem odstotkov bruto družbenega proizvoda namenjenega za zdravstvo, se trenutno v teh sedmih odstotkih nahajajo le trije za preventivo. Torej je le 0,27 odstotka družbenega bruto proizvoda usmerjenega v preventivne zdravstvene dejavnosti. Hkrati pa vsi jasno in glasno predlagamo ter govorimo, kako pomembna je preventiva ...

Jan Peloz, Brez izgovora Slovenija
Brdo pri Kranju, 6. 11. 2008
Na javni tribuni Izzivi za prihodnost

Poudaril bi rad primer dobre prakse sodelovanja med ministrstvom za zdravje, nevladnimi organizacijami, predvsem s provladnimi službami, in Inštitutom za varovanje zdravja pri organizaciji lanskoletnega posveta z mladimi in za mlade. Na žalost so bili v večini prisotni starejši, mladih dejansko ni bilo. V tem primeru se lahko mladi nekoliko posipamo s pepelom ..., ne nazadnje smo mladina tisti, ki bi radi ob priložnosti kaj kritizirali, vendar ko je treba kaj narediti, se ponavadi skrijemo v svojih domovih.

Jan Peloz, Brez izgovora Slovenija
Brdo pri Kranju, 6. 11. 2008
Na javni tribuni Izzivi za prihodnost

Mladi in stanovanjska problematika

Najprej vas vse lepo pozdravljam. Želela bi komentirati oziroma se odzvati na različne iztočnice, pomisleke in nezadovoljstvo, izražene v okviru samostojnosti in posebej pri dostopnosti do stanovanj.

V izvajanju je bilo izraženo mnenje, da prihaja do določenih nepravilnosti, da so v Sloveniji različne subvencije glede na to, kje kdo stanuje. Tukaj je treba ločiti dva zelo različna pola, dve različni situaciji. Stanovanjski zakon ima namreč dve vrsti različnih subvencij. To so subvencije za tiste, ki bivajo v neprofitnih stanovanjih, pri čemer ljudje, ki v takih stanovanjih bivajo, med njimi so lahko tudi mladi, plačujejo po celi Sloveniji enotno najemnino. Taka neprofitna najemnina znaša okrog tri evre za kvadratni meter. Tukaj ne vidimo nobene diskriminacije pri ugotavljanju subvencij za taka stanovanja, ker kjer koli kdo živi, plačuje za stanovanje enako najemnino. V letošnjem letu je bila sprejeta novela stanovanjskega zakona, ki na novo uvaja dodatno pravico, subvencije tudi tistim, ki bivajo v tržnih stanovanjih, vendar jim še ni uspelo pridobiti neprofitnega stanovanja. Ta

pravica se bo začela uveljavljati 1. 1. 2009, seveda ob izpolnjenih določenih dohodkovnih in drugih materialnih cenzusih. Tukaj se ne morem strinjati z govornikom, da prihaja do diskriminacije, da bo nekdo dobil več subvencije kot drugi, in sicer zaradi tega, ker podzakonski akt predvideva, da se bo subvencija k tržnim najemninam dodeljevala različno glede na to, kje je stanovanje, ker vemo, da so stanovanja v določenih sredinah dražja in zato tržne najemnine višje od drugih okolij. Te podatke smo dobili na geodetski upravi in na podlagi teh podatkov smo pripravili subvencioniranje tržnih najemnin različno po 12 regijah. Nadalje je bilo izraženo nezadovoljstvo glede na to, da ni več dohodninske olajšave, če si mladi sami rešujejo stanovanjsko vprašanje. S tem se strinjam in moram izrecno poudariti, da se je naše ministrstvo za okolje in prostor med projekcijo Zakona o dohodnini zelo trudilo, da bi se ta olajšava ohranila, vendar je bila, kot sami veste in berete, odločitev takšna zaradi prehoda na predizpolnjene dohodninske napovedi, zato te olajšave ni bilo mogoče upoštevati. Sedaj spet slišimo napovedi in razmišljanja, da bi to olajšavo ponovno uvedli, kar se mi zdi zelo pozitivno, ker vemo, da so ljudje, ki so si sami reševali stanovanjsko vprašanje, skozi to olajšavo nekako znižali obveznost za dohodnino kar za osem milijonov evrov.

Mislím, da se vsi v tem prostoru zavedamo, da mladi nismo diskriminirani samo zaradi starosti oz. mladosti, ampak tudi zaradi verskega prepričanja, etnične pripadnosti, rase, spola in spolne usmerjenosti.

Zanima me, kako odločevalci konkretno vidite problem multiple diskriminacije in kje vidite možnost za socialno vključevanje teh mladih, ki so multiplo diskriminirani, v našo družbo?

Maja Mojškerc,

Društvo informacijski center Legebitra
Brdo pri Kranju, 6. 11. 2008
Na javni tribuni Izzivi za prihodnost

Bila je izpostavljena številka o 77.000 praznih stanovanjih. Res je, številke so takšne in ne lažejo. To je uradni statistični podatek, vendar je drugo vprašanje, na katerega statistika ne daje odgovora, kje so ta stanovanja. Mi vemo, da je veliko praznih stanovanj in praznih poslopij na različnih nezanimivih lokacijah. Tako da ocenjujemo, da je kar nekaj takih praznih stanovanj prav na teh območjih, za katere

glede na oddaljenost, infrastrukturo in druge pogoje ni interesa, da bi ljudje, zlasti mladi, tam bivali. Vsekakor mislimo, da je del resnice tudi v tem, da je verjetno na tem področju tudi nekaj prikritega oddajanja, da so ljudje sicer pravno formalno prijavi, da so stanovanja prazna, vendar gre dejansko za nelegalni črni najem. Vendar tega naše ministrstvo za okolje in prostor ne more rešiti, to lahko reši ustrezna zakonodaja. Kot ste verjetno seznanjeni, že kar nekaj časa poteka projekt evidentiranja vseh nepremičnin v Sloveniji oziroma vzpostavljane katastra stavb. Ta kataster naj bi imel več funkcij in ena izmed njih bo lahko, če bo politična volja, da bo namenjen tudi temu, da se bo ugotovilo, kdo ima kakšno nepremičnino in ali jo oddaja legalno ali ne.

Postavljeno je bilo tudi vprašanje, zakaj se ne naredi zamenjava stanovanj. Komentirala bi lahko samo v tej smeri, da lahko država to vprašanje uredi le tam, kjer gre za njena stanovanja, stanovanja v lasti stanovanjskih skladov in občin. Na tem področju se je veliko razpravljalo in je bilo velikokrat rečeno, da mi ne moremo prisiliti nekoga, da gre iz večjega v manjše stanovanje, če ne želi in lahko plačuje vse stroške. Vendar moram poudariti, da so v ustreznih zakonih in podzakonskih aktih dane vse podlage, vse možnosti za tistega najemnika, ki želi zamenjavo večjega stanovanja za manjše. In občine take izmenjave dejansko tudi izvajajo. Posredno se pritisk na zamenjave stanovanj izvaja tudi skozi subvencije. Če neki najemnik ne zmore plačati najemnine in prosi za subvencijo, jo sicer dobi, vendar jo dobi samo do površine, za katero se šteje, da je zanj primerno stanovanje, medtem ko najemnino za površino, ki je od tega večja, v celoti plača sam. Tak način dodeljevanja primernih stanovanj velja tudi takrat, ko občine dodeljujejo prvo neprofitno stanovanje, pri čemer pravilnik določa površine, ki so

primerne za določeno velikost gospodinjstva.

Lansko leto je bila sprejeta novela o varčevanju v stanovanjski shemi, ki je na novo uvedla subvencijo in pomoč mladim, če si sami rešujejo stanovanjsko vprašanje. Subvencija znaša 300 evrov na družinskega člana letno. Pripombe so, da to seveda ni veliko, pri čemer se lahko s tem tudi strinjamo. Vendar lahko rečemo, da je to kljub vsemu prvi korak, prva pomoč v tej smeri, da so to nepovratna sredstva in da mlada družina v osemletnem obdobju dobi v povprečju 7000–8000 evrov, kar tudi ni tako malo. V letošnjem letu je takih družin okrog 2000. Pričakujemo, da se bo ta številka v povprečju vsako leto povečevala še za 1000.

Ko je bilo izpostavljeno področje »več narave«, da je potrebno poskrbet, da se omejuje nova gradnja menim da se ji le ne bomo mogli čisto izogniti, saj gre za življenjski stil bivanja – manjša gospodinjstva, zato je stalna potreba po dodatnih stanovanjih, kljub temu da nataliteta pada. Dejstvo je, da je okoljska zakonodaja, ki sedaj velja, precej bolj restriktivna, da morajo občine zelo utemeljevati potrebe po novih gradnjah pri sprejemanju načrtov in pri spremembi namembnosti posameznih zemljišč.

Nevenka Kanduč
Ministrstvo za okolje in prostor, stanovanjski sektor

Veliko se govori o participaciji in družbeni angažiranosti, vendar mislim, da so mladi premalo prisotni v družbenem življenju. Tudi znotraj študentskih in dijaških skupnosti. Zmeraj pozovem dijake in študente, da se bolj udeležujejo volitev v študentske organe na univerzah in v študentske organe študentskih organizacij, da čim več sodelujejo pri aktivnostih, ki jih študentska organizacija ponuja.

Tudi takrat, ko študentje kritizirajo obstoječe študentske predstavnike in tiste, ki se trenutno trudimo, da se študentom pravice ne krčijo, da se vendarle na občudnijskem področju znotraj univerz nekaj dogaja, naj pred to kritiko pomislijo, kaj so sami naredili za to, da bi bilo vsem lepše in boljše.

Damir Bandelj, Študentska organizacija Slovenije
Brdo pri Kranju, 6. 11. 2008
Na javni tribuni Izzivi za prihodnost

Mladi in podnebne spremembe

Malo sem bil presenečen, da podnebne spremembe tukaj sploh niso bile omenjene, ker jih drugače srečujemo vsepovsod. Naj vam to ilustriram na primeru. Pred nekaj časa smo dobili neko vabilo za konferenco o neki temi, ki se je sicer ne spomnim, in podnebnih spremembah. Potem je moj kolega vprašal, kakšno zvezo ima ta tema s podnebnimi spremembami. Odgovor je bil, da »je pravzaprav nima, ampak če ne dodamo zraven podnebnih sprememb, sploh ne bo nobenega zanimanja«. Podnebne spremembe so sedaj precej popularne in zadevajo vse na celem svetu, posameznike, države itd. Zakaj se to tako počasi premika, kje so ukrepi, da bi zajezili podnebne spremembe, s tem da bi zmanjšali emisije toplogrednih plinov? Predvsem zaradi različnih interesov, ki si dostikrat nasprotujejo med sabo, in ker so v to vključena cela gospodarstva vseh držav. Sedaj potekajo pogajanja vedno bolj intenzivno, pri čemer je cilj, da bi drugo leto decembra sklenili neki celovit globalni sporazum o podnebnih spremembah, ki bi vključeval vse države, razvite in nerazvite, tudi Združene države Amerike, ki niso podpisnice Kjotskega protokola, Kitajsko itd. Tudi ta nova sprememba v Ameriki, izvolitev Obame za predsednika, je dober obet, vendar naj povem, da je že kakšno leto, odkar je ameriška pogajalska ekipa mnogo bolj aktivna, kot je bila prej. To daje vtis, da želita predsednik Bush in njegova administracija popraviti svoj imidž na tem področju. Ameriški pogajalci so dosti bolj aktivni in konstruktivni, kot so bili pred tem, zato obstaja precej možnosti, da bomo dosegli omenjeni sporazum. EU si vsekakor zelo prizadeva za to, da bi drugo leto v Kopenhavnu to dosegli.

Finančna kriza je sedaj ena od glavnih tem in slišijo se glasovi, da lahko ogrozi prizadevanja za boj proti podnebnim spremembam. Drugo mnenje je, da lahko pri tem celo pomaga, ker bi lahko organizirali nekakšen »new deal« na tem področju, kar bi pomenilo nova delovna mesta, nove proizvode, usmeritev na področja, ki niso tako energetska intenzivna, ne

zahtevajo toliko fisilibrije itd. Tako da bomo videli, kako bo na to vplivala politična volja glavnih svetovnih odločevalcev, upajmo, da bo šlo v pravo smer. Nekdo je zadnjič rekel, da finančne krize prihajajo, pridejo in gredo, medtem ko bodo podnebne spremembe ostale z nami še dolgo časa, za več generacij, desetletja in verjetno še stoletja. Tako bo tudi po koncu te finančne in gospodarske krize problem podnebnih sprememb ostal.

Zakaj sem se sploh prijavil, da sedaj govorim o tem? Ne zato ker je ta stvar tako pomembna, ampak ker tukaj vidim vlogo mladih kot zelo pomembno. Kot sem rekel, gredo sedaj pogajanja počasi naprej, odločevalci na različnih ravneh, od državnih pa navzdol, so mnogokrat obremenjeni zaradi različnih pritiskov različnih lobijev, zaradi neozaveščenosti, zato imamo tukaj, se mi zdi, priložnost, da mladi naredijo svoje. Poleg tega je vsak osebno odgovoren in lahko prispeva k reševanju problematike, še bolj pa države, gospodarstva, ministrstva. In vi, nekateri izmed vas, boste tudi odločevalci; čez nekaj časa boste sedeli tukaj, kjer sedaj sedimo mi: zakonodajna oblast – parlament in izvršilna oblast – ministrstva, vlada ter se boste odločali o teh stvareh. Zdi se mi izredno pomembno, da se že mladina tega zaveda, že otroci v nižjih razredih OŠ in naprej študentje. Ker če tega občutka ljudje nimajo, potem tudi ne bodo imeli pravega odnosa do okolja. Kot sem prej slišal od vas, se zavedate, da ste del narave, da niste nad naravo in da jo moramo spoštovati. To mi je bilo zelo všeč. Zdi se mi, da bo z zavedanjem, ki ga boste mladi prinesli s seboj, ko boste prihodnja leta prevzemali pomembna mesta, na katerih boste o teh stvareh odločali, zelo dosti narejenega in bo verjetno napredek na tem področju zaradi tega tudi hitrejši.

Andrej Kranjc

Ministrstvo za okolje in prostor, Služba za podnebno varnost,
nacionalni koordinator za Okvirno konvencijo ZN o spremembi
podnebja

Zdravje visoko na vrednostnih lestvicah mladih

Veseli me, da ste zdravje obravnavali na eni izmed delavnic, kar pomeni, da je visoko na vrednostnih lestvicah tudi pri mladih. Dva izziva ste predstavili. Osebnost in na ministrstvu jih vidimo še več. Mislim, da če bomo nadaljevali tak dialog, se bomo lahko več pogovarjali o drugih izzivih. Vendar bom zelo konkretna glede teh dveh, ki sta bila danes izpostavljena.

Prvi je bil predlog, da se avtomati z nezdravo prehrano odstranijo z javnih mest. Verjamem, da je ta predlog posledica velikih prizadevanj, ki so se v zadnjih letih dogajala na tem področju. Državni zbor je sprejel nacionalno resolucijo o prehranski politiki. Veliko je bilo vloženega dela, zato da bi imeli učenci in dijaki dostop do zdrave in uravnotežene prehrane. Verjamem, da ta vaš predlog izhaja iz tega delovanja na tem področju. Seveda je težko obljubiti kaj takega, vendar lahko rečem to, da lahko tako skupaj s kolegi z ministrstva za šolstvo ugotovimo, ali je mogoče kaj spremeniti v zvezi z avtomati z nezdravo prehrano, da se odstranijo s šol, posebej z nekaterih šol, ki se imenujejo zdrave šole. Mislim, da je to mogoče, in verjamem, da si bomo za to prizadevali.

Drugi predlog je bil varna soba za injiciranje drog. Brez dvoma gre za bolj kontroverzen predlog. Naš cilj je, da je drog med nami čim manj, da naredimo čim več, da se preprečuje to vedenje v tem smislu, kot je omenjala gospa poslanka, ki si prizadeva za preventivo, vendar ne moremo mimo tega, da obstajajo ljudje, ki droge jemljemo, in mislimo, da je treba tudi zanje poskrbeti z zelo raznolikimi programi, ki morajo biti zelo razpršeni, seveda od nizkopražnih do visokopražnih.

Naj povem, da bo drugo leto čas za pripravo nove nacionalne strategije na področju drog in verjetno bo to čas ter prostor, da se tudi taki predlogi obravnavajo, pretehtajo in se potem sprejmejo najboljše odločitve.

Želim vam veliko uspeha in dialoga še naprej.

Mojca Gruntar Činč

Ministrstvo za zdravje, Direktorat za javno zdravje,
VD direktorice

Na dogodku ob Evropskem tednu mladih smo prišli do zelo konkretnih zaključkov in MSS jih bo vsekakor polno podpiral.

Izidor Kamal Shaker, Mladinski svet Slovenije
Brdo pri Kranju, 6. 11. 2008
Na javni tribuni Izzivi za prihodnost

Študentska organizacija je bila izzvana vsaj enkrat, in sicer v pozivih, da je treba omejiti in ukiniti študentsko delo. Kot predsednik te organizacije bi kljub temu opozoril, da po zadnjih raziskavah socialno-ekonomskega položaja študentov v naši državi študentsko delo še vedno pomeni tako pomemben socialni korektiv, da ena tretjina študentov brez dela prek napotnic ne bi mogla študirati, torej si ne bi mogla privoščiti študija, ki je zelo drag, kljub temu da je brezplačen, in tako mora tudi ostati. [...] Vedno bomo naklonjeni iskanju novih rešitev, to se nikoli ne sme ustaviti, ampak rad bi slišal tudi kakšen konstruktiven predlog, kakšno novo idejo. Če želimo omejiti študentsko delo, je treba spremeniti študentsko politiko ali na kakršen koli drug način izboljšati razmere, ki jih sedaj izboljšuje delo prek študentskih napotnic.

Damir Bandelj, Študentska organizacija Slovenije
Brdo pri Kranju, 6. 11. 2008
Na javni tribuni Izzivi za prihodnost

Program dogodka

BODI PRIHODNOST.
BODI EVROPA.

Sreda, 5. november

09.30–10.30	Registracija udeležencev
10.30–11.30	Pozdravni nagovori: g. Janez Škulj, direktor Nacionalne agencije programa MLADI V AKCIJI g. Kamal Izidor Shaker, predsednik Mladinskega sveta Slovenije g. Peter Debeljak, direktor Urada RS za mladino
11.30–13.00	»Vloga mladih v družbi prihodnosti – izzivi, ki nas čakajo« Okrogla miza z gosti: ga. Vlasta Nussdorfer, generalna sekretarka Društva Beli obroč za pomoč žrtvam nasilja, višja državna tožilka g. Anton Komat, okoljevarstvenik, svobodni raziskovalec in publicist g. Andro Ocvirk, izvršni direktor Papirnice Radeče, predsednik Združenja za papirno industrijo pri GZS, podpredsednik vlade za gospodarstvo v obdobju 1991–1992 ga. Maja Delak, koreografinja in plesalka Okroglo mizo moderira ga. Breda Biščak.
13.00–14.30	Kosilo
14.30–16.30	Delovne skupine po sedmih vertikalnih tematikah
16.30–17.00	Odmor
17.00–18.30	Delovne skupine – nadaljevanje
18.30–20.00	Večerja
20.00–	Evropski večer: Praznovanje 20. obletnice evropskih programov na področju mladine

Četrtek, 6. november

9.00–10.30	Delovne skupine – nadaljevanje
10.30–11.00	Odmor
11.00–12.30	Delovne skupine – zaključki in oblikovanje sporočila udeležencev
12.30–13.00	Tiskovna konferenca
12.30–14.30	Kosilo
14.30–16.50	Javna tribuna – soočenje generacij in različnih družbenih segmentov: »Izzivi za prihodnost« 1. Predstavitev rezultatov dela posameznih delovnih skupin. 2. Stališča vabljenih predstavnikov nacionalnih oblasti, evropskih poslancev, poslancev DZ RS in drugih. Javno tribuno moderira dr. Andrej Fištravec.
16.50–17.00	Zaključek

Seznam prijavljenih udeležencev

Amnesty International Center za mlade Domžale CMLC	Simona Kemperle Lili Jazbec Primož Brvar Tadej Lebič	Mladinski ceh	Marko Limbek Emina Salčinovič Sabina Dogenik Sabina Hosta
CNVOS	Aja Rogina Magda Strmšek Natalija Horvat	Mladinsko društvo Jevnica	Urška Benčina Gašper Šinkovec Jaka Peterca
CSD Radovljica; KCM DIC Legebitra DIC, KUD Pozitiv	Ana Koren Maja Mojškerc Drago Pintarič Rado Jaušovec	MLD Movit Euro 28	Nuša Anna Hrustek Mateja Plevnik Oprešnik
DRIMTIM	Anja Polajnar Iztok Mrak Maja Meglič	Mreža Mama	Matic Stergar Uroš Skrinar Helena Harej
Društvo D.O.K. Društvo Kropa	Jure Mlakar Marija Purgar Slavko Mežek	MS Krško MS Ljubljane MS Prlekije MS Velenje MSS	Tadej Beočanin Robert Dvoršek Tea Jarc Milan Kranjc Dimitrij Amon Dejan Deklaroda Jakob Bec Julija Djakovič Kamal Izidor Shaker Tanja Baumkirher Marjetka Martinčič Peter Alešnik Marta Vrankar Martin Lenarčič Dejan Tašner Liljana Juhart Mastikosa Primož Šporar Marko Novak Urška Kabaj Jaka Kovač Živa Gabaj Rok Ravnikar Marija Mahne Martin Breskvar Polona Rajšp Tina Bezek Jan Magdič Matjaž Kološa Antončič Eda Emina Hadžić Marko Košnik Sabina Mikuletič Katja Tavčar Lavrenčak Dijana Galijašević Blaž Gasparini Gregor Perič Sabina Rupnik Suhadolnik Urška Mali Ivo Štajdohar Nina Kušar Polona Rožman
Društvo Salezijanski MC Sevnica	Andrej Hafner Boštjan Jamnik Janja Tovornik Manuela Kelavič Sonja Volovšek Urška Cehner Natalija Brodar Jernej Guzej Katja Prunk Martina Zavrtnik Suzana Petek Andrej Pavlišič Eyachew Tefera Blaž Bačar Mateja Gerjevič Nataša Kalin Tina Žibert Laura Krančan Nika Dimc Sandra Zupančič Tadej Slapnik Valentina Pugelj Mitja Blažič Nino Dakskobler Katarina Šepetavc Mirjana Klinec Katja Sladič Tina Baš Boštjan Viher Rudi Stegmüller Jure Zdovc Polona Siter Drnovšek Saša Medved Maja Hostnik Marko Pritržnik Patricia Čular Polonca Podgoršek Moira Kobše Andrej Cimperšek Jernej Vrtovec	MS Ajdovščina	
Društvo Stigma Društvo študentov medicine		Nefiks & Talentiran.si	
Društvo Tara in Povod Inštitut za afriške študije		NS Plečnik	
KUD Pozitiv MC Brežice		NS Ups! Občina Kamnik	
MC Dravinj. doline		PIC SDM	
MC Jesenice		Slovenska filantropija	
MC Krško		SLS UMMI Koper UNICEF	
MC Litija		UPS! Zavod Bob	
MC Osmica MC Prlekije MC Trbovlje		Zavod Izida Zavod Krog Zavod Salesianum	
MC Velenje		Zavod Taka Tuka	
MISC Infopeka		Zavod TiPovej! Združene igre narodov ZSKSS	
MKC Maribor Mlada Slovenija		ZTS	

Izdajatelj: MOVIT NA Mladina, Dunajska cesta 22, 1000 Ljubljana
Za izdajatelja: Janez Škulj
Zbrali in uredili: Matej Cepin, Primož Ferjančič, Barbara Zupan
Lektura: Uršula Fujs
Oblikovanje: Lea Gorenšek
Tisk: Birografika Bori, 2009
Naklada: 1000 izvodov
Fotografije: Arhiv MOVIT NA MLADINA

INFORMACIJE:

MOVIT NA MLADINA

Nacionalna agencija programa MLADI V AKCIJI
Dunajska cesta 22, 1000 Ljubljana
Tel: 01/430 47 47
E-pošta: info@mva.si
Splet: www.mva.si

URAD RS ZA MLADINO

Štefanova 1, 1000 Ljubljana
Tel.: 01/426 57 01
E-pošta: uradzamladino.mszs@gov.si
Splet: www.ursm.gov.si

Evropski teden mladih 2008

<http://youthweek.eu/>

Evropska komisija, program MLADI V AKCIJI

<http://ec.europa.eu/youth>

Izvajalska agencija za izobraževanje, avdiovizualno področje in kulturo

<http://eacea.ec.europa.eu>

